

Anne Kekkonen-Hietala

KUTTU – LEIKKIPROJEKTI PAJULINNUN PÄIVÄKODISSA

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Lokakuu 2017**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Lokakuu 2017	Tekijä/tekijät Anne Kekkonen-Hietala
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi KUTTU – LEIKKIPROJEKTI PAJULINNUN PÄIVÄKODISSA		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho	Sivumäärä 38 + 5	
Työelämäohjaaja Maarit Marjusaari		
<p>Opinnäytetyö on työelämälähtöinen projektiopinnäytetyö, jonka aiheena on Kuttu – kuvin tuettu leikki -menetelmällä toteutettu leikkiprojekti Pajulinnun päiväkodissa. Kuttu kuvin tuetussa leikissä käytetään kuvia leluina ja kommunikaatiovälineinä, minkä tarkoituksena on edistää ja tukea lasten kommunikaatio-, vuorovaikutus- ja leikkitaitoja. Opinnäytetyön tilaaja on Kokkolan kaupungin sivistystoimen varhaiskasvatuspalvelut.</p> <p>Projektiopinnäytetyö sisälsi yhteensä yhdeksän Kuttu-interventiota, ja ne toteutettiin pienryhmässä neljälle 4-5-vuotiaalle lapselle Pajulinnun päiväkodissa tammi-helmikuussa 2017. Interventioiden lähtökohtina olivat lapsilähtöisyys, leikki ja vuorovaikutus lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden. Pajulinnun päiväkodin henkilöstö havainnoi projektin interventioiden avulla sitä, miten Kuttu-kuvien tuettu leikki -menetelmällä voidaan antaa pedagogista tukea lasten leikki- ja vuorovaikutustaitojen sekä kielenkehityksen tukemiseen. Pienryhmässä toteutettujen interventioiden lisäksi projektiin sisältyi yksi interventio, jossa opinnäytetyöntekijä perehdytti koko päiväkodin henkilökuntaa Kuttu materiaaliin ja menetelmään.</p> <p>Opinnäytetyöntekijä käytti Kuttu-leikkiprojektin arviointiin osallistuvaa havainnointia, sekä keräsi interventioista palautetta lapsilta, perheiltä ja Kuttu-interventioiden havainnointiin osallistuneilta päiväkodin työntekijöiltä. Projektin perusteella säännöllisesti toteutettu Kuttu vaikuttaa positiivisesti lapsen itsetuntoon, leikkitaitoihin, vuorovaikutustaitoihin ja kielenkehitykseen.</p> <p>Kuttu-menetelmä sai positiivista palautetta lapsilta, perheiltä ja päiväkodin henkilökunnalta. Kuttu menetelmällä toteutettujen interventioiden avulla päiväkodin henkilöstö omaksui Kuttu, kuvin tuettu leikki -materiaalin käyttöä, ja päiväkoti sai opinnäytetyöntekijän toteuttamien interventioiden myötä päiväkodille uuden pedagogisen toimintatavan osaksi yksikkökohtaista toimintasuunnitelmaansa.</p>		
Asiasanat Kuttu, kuvin tuettu leikki, leikki, osallistuva havainnointi, vuorovaikutus		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date September 2017	Author Anne Kekkonen-Hietala
Degree programme Degree Programme of Social services		
Name of thesis KUTTU - PROJECT AT PAJULINTU KINDERGARTEN		
Instructor Anne Jaakonaho	Pages 38 + 5	
Supervisor Maarit Marjusaari		
<p>The present thesis is a working-life-based project and the thesis topic is Kuttu - play method supported by pictures – project at Pajulintu Kindergarten. Kuttu play supported by pictures uses pictures as toys and communication tools the purpose of which is to promote and support children's communication, interaction and play skills. The thesis was ordered by the Town of Kokkola Municipal Education Administration's early childhood education services.</p> <p>The functional parts were carried out in Pajulintu Kindergarten in January and February in 2017. The target group was formed of 4 – 5 year-old children. Interventions were based on child-centeredness, play and interaction, taking into account the age and development level of children. The kindergarten's personnel observed through the project interventions how the Kuttu play supported by pictures could provide pedagogical support for supporting children's play and interaction skills and language development. In addition to the interventions carried out in the small group, the project included one intervention, in which the author of the thesis familiarized the entire staff of the kindergarten with the method.</p> <p>During the project the author of the thesis collected feedback from the child group, from the families and from the kindergarten's personnel. The thesis author also used participant observation. On the basis of the project, Kuttu play supported by pictures on a regular basis has a positive effect on the child's self-esteem, playfulness, interaction skills and language development.</p> <p>The activity got positive feedback from children, from families and from the kindergarten's personnel. Through the intervention of the Kuttu method, the kindergarten's personnel adopted the use of the Kuttu play supported by pictures material and also the Pajulintu Kindergarten got a new pedagogical approach into its unit-specific action plan.</p>		
Key words interaction, Kuttu play supported by pictures, participant observation, play,		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KUTTU-LEIKKIPROJEKTIN KOKONAISKUVAUS	3
2.1 Kuttu-leikkiprojektin suunnittelu	4
2.2 Kuttu-leikkiprojektin eteneminen	4
3 KUTTU-LEIKKIPROJEKTIN KESKEINEN TIETOPERUSTA	6
3.1 Kontekstuaalisen kasvun malli pääpiirteittäin.....	6
3.2 Kuttu – kuvin tuettu leikki-menetelmän keskeiset pääpiirteet.....	7
3.3 Osallistuvaan havainnointiin liittyviä pääpiirteitä	9
3.4 Leikki pääpiirteittäin	10
3.5 Vuorovaikutus pääpiirteittäin.....	11
4 KUTTU-LEIKKIPROJEKTIN TOTEUTUS.....	13
4.1 Ensimmäinen interventio 18.1.2017.....	17
4.2 Viides interventio 1.2.2017	19
5 KUTTU-LEIKKIPROJEKTIN ARVIOINTI	20
5.1 Asiakaslähtöisten tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	21
5.2 Organisaatiolähtöisten tavoitteiden arviointi	26
5.3 Sosionomi (AMK) tavoitteiden arviointi	28
5.4 Projektin tulosten arviointi	31
6 POHDINTA	34
LÄHTEET	37
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Projektin eteneminen.....	3
KUVIO 2. Kontekstuaalisen kasvun malli Hujalaa ym. mukaillen	7
KUVAT	
KUVA 1. Struktuurikuvat.....	14
KUVA 2. Kotiympäristö erään leikin aikana.....	16
KUVA 3. Kuttu-materiaalin kotiympäristöön kuuluvia leikkihahmoja ja tarvikkeita sekä Papunetin kuvapankin materiaalia.....	16
KUVA 4. Kauppaleikki.....	18
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Lasten palautteet interventioista hymiökuvilla.....	23

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on työelämälähtöinen projektiopinnäytetyö, jonka aiheena on Kuttu – kuvin tuettu leikki -menetelmällä toteutettu leikkiprojekti Pajulinnun päiväkodissa. Opinnäytetyöni tilaaja on Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalvelut, ja opinnäytetyön interventiot toteutettiin pienryhmässä neljälle 4-5 -vuotiaalle lapselle Pajulinnun päiväkodissa. Pajulinnun päiväkodin henkilöstö havainnoi projektini interventioiden avulla sitä, miten Kuttu - kuvin tuettu leikki -menetelmällä voidaan antaa pedagogista tukea lasten leikki- ja vuorovaikutustaitojen sekä kielen kehityksen tukemiseen. Interventioiden avulla henkilöstö omaksui Kuttu kuvin tuettu leikki materiaalin ja toimintamenetelmän osaksi päiväkodin leikkimenetelmiä ja siten myös osaksi toimintasuunnitelmaansa heille uutena pedagogisena materiaalina.

Projektin tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa toimintaa pienryhmässä Kuttu kuvin tuettu leikki materiaalin avulla ja tuoda materiaali ja toimintamenetelmä tutuksi Pajulinnun päiväkodin työntekijöille. Kuttu kuvin tuetussa leikissä käytetään kuvia leluina ja kommunikaatiovälineinä. Materiaali on kehitetty tukemaan lasten kommunikaatio-, vuorovaikutus- ja leikkitaitoja, ja se soveltuu vuorovaikutteiseen leikkiin kaikille lapsille, mutta erityisesti siitä hyötyvät lapset, joilla on puutteita joko leikkitaidoissa ja/tai kommunikoinnissa. Kuttu soveltuu käytettäväksi myös lasten leikin ja vuorovaikutuksen arvioinnissa. (ELLI Early learning Oy 2017.)

Projektiopinnäytetyöni sisälsi yhteensä yhdeksän Kuttu interventioita, ja niiden lähtökohtina olivat lapsilähtöisyys, leikki ja vuorovaikutus lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden, ja interventioissa oli mukana päiväkodin henkilökuntaa havainnoimassa ja samalla omaksumassa materiaalin käyttöä. Kuttu interventioiden lisäksi pidin yhden perehdytysintervention Kuttu - kuvin tuettu leikki - materiaalista ja -menetelmästä Pajulinnin päiväkodin varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Kuttu-interventioita arvioin havainnoimalla lapsia sekä keräämällä suullista- ja kirjallista palautetta lapsilta, heidän perheiltään ja päiväkodin henkilökunnalta.

Projektin asiakaslähtöisiksi oppimistavoitteiksi olin asettanut, että lapset saavat myönteisen kokemuksen uudenlaisesta tavasta leikkiä ja ilmaista itseään, minkä myötä myös perheet saavat myönteisen kokemuksen kuvin tuetusta leikistä. Organisaation oppimistavoitteeksi olin asettanut Kuttu materiaalin käytön omaksumisen yksikössä ja itselleni olin asettanut oppimistavoitteeksi varhaiskasvatuksen työkäytäntöjen ja menetelmien arvioinnin ja kehittämisen sekä omien ohjaustaitojen kehittymisen lasten yksilölliset tarpeet huomioiden.

Toiminnallisina tavoitteina asiakkaille olivat kymmenen interventiota pienryhmässä sekä lasten ja perheiden osallisuus ja arvioiden anto interventioista. Organisaation näkökulmasta toiminnalliset tavoitteet olivat työyhteisön osallistuminen interventioihin havainnoimalla ja arvioimalla interventioita. Omaksi sosionomin varhaiskasvatukselliseksi toiminnalliseksi tavoitteeksi olin asettanut, että suunnittelen, toteutan ja arvioin lapsilähtöisesti kymmenen interventiota Kuttu-materiaalin avulla lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Projektin asiakaslähtöiseksi tulostavoitteeksi olin asettanut pedagogisen tuen lasten vuorovaikutustaitojen, leikkitaitojen ja kielenkehityksen vahvistamiseen, sekä havaintojen keräämisen, miten Kuttu-materiaali tukee lasten leikkiä ja kommunikaatitaitoja. Lisäksi asiakaslähtöisenä tulostavoitteena oli lasten itsetunnon vahvistuminen. Organisaation näkökulmasta olin asettanut tulostavoitteeksi Kuttu kuvin tuettua leikin tuomisen Pajulinnun päiväkodin toimintamenetelmäksi ja osaksi päiväkodin toimintasuunnitelmaa. Omia tulostavoitteitani olivat sosionomi (AMK) varhaiskasvatuskompetenssien vakiintuminen osaksi ammatti-identiteettiä, varhaiskasvatustaitojen kehittyminen ja valmis opinnäytetyö.

Interventioihin osallistuneet lapset saivat projektini myötä pedagogista tukea leikki- ja kommunikaatitaitoihin, ja projektini interventioiden avulla päiväkodin henkilökunta sai mahdollisuuden tutustua materiaaliin ja sen käyttöön. Myös itse sain projektin toteutuksen myötä kokemusta Kuttu-leikkimenetelmästä pedagogisena menetelmänä. Pajulinnun päiväkodin johtaja oli tilannut päiväkodille Kuttu-materiaalin, mitä kautta sain materiaalin käyttöni, ja päiväkotitoiminta sai toteuttamieni interventioiden myötä päiväkodille uuden pedagogisen toimintatavan osaksi yksikkökohtaista toimintasuunnitelmaansa.

Tämä opinnäytetyö koostuu tiivistelmästä, johdannosta, projektin kokonaiskuvauksesta, tietoperustasta, arvioinnista ja pohdinnasta. Opinnäytetyön toisessa luvussa käsittelen Kuttu-leikkiprojektin kokonaiskuvauksesta, suunnittelua ja etenemistä. Kolmannessa luvussa käsittelen opinnäytetyöni tietoperustaa, joka perustuu kontekstuaalisen kasvun malliin, ja lisäksi kuvaan opinnäytetyöni keskeisiä käsitteitä, joita ovat Kuttu - kuvin tuettu leikki, havainnointi, leikki ja vuorovaikutus. Kuttu-leikkiprojektin toteutusta ja Kuttu - kuvin tuettu leikki -menetelmällä toteutettuja interventioita käsittelen luvussa neljä. Luvussa viisi arvioin projektin toiminnalliset-, oppimis- ja tulostavoitteet asiakkaiden, organisaation ja sosionomi (AMK) varhaiskasvatustavoitteiden ja kontekstuaalisen kasvun mallin kautta, sekä kuvaan opinnäytetyöni tulokset. Pohdinnassa arvioin koko työskentelyprosessia sosionomi (AMK) varhaiskasvatuskompetenssit huomioiden.

2 KUTTU-LEIKKIPROJEKTIN KOKONAISKUVAUS

Tässä luvussa kerron projektin suunnittelusta ja toteutuksen etenemisestä. Projektin elinkaaren tarkasteleminen on hyvä keino saada kokonaiskuva projektista. Projektilla on alkamis- ja päättymisajankohta, jotka muodostavat projektin keston. Projekti jakaantuu elinkaarellaan useampaan vaiheeseen. Nämä vaiheet eroavat toisistaan esimerkiksi toiminnoiltaan, ominaisuuksiltaan ja työskentelytavoiltaan. (Mäntynen 2016, 15.)

Kuvio 1 havainnollistaa projektini etenemisen kevästä 2016 kesään 2017. Opinnäytetyö tilattiin minulta toukokuussa 2016, jonka jälkeen projekti eteni suunnittelun, toteutuksen ja raportin kirjoittamisen myötä kevästä 2016 kesään 2017. (KUVIO 1.)



KUVIO 1. Projektin eteneminen

2.1 Kuttu-leikkiprojektin suunnittelu

Pajulinnun päiväkoti tilasi minulta opinnäytetyön toukokuussa 2016 saadakseen perehdytystä Kuttu-materiaalin käyttöön, koska henkilökunta halusi kehittää pedagogista toimintaansa ja työntekijät toivoivat uudenlaista leikkipedagogista toimintatapaa perustason työhönsä vastatakseen lasten kielen kehityksen haasteisiin ja suomea toisena kielenä puhuvien lasten tarpeisiin. Kävimme keskusteluja yhteistyöpäiväkodin johtajan kanssa toukokuussa 2016 interventioissa käytettävästä mahdollisesti materiaalista, minkä jälkeen päiväkodin kiertävä erityislastentarhanopettaja tilasi kollegoidensa kanssa Kuttu-materiaalin Kokkolan varhaiskasvatuspalveluille.

Kesällä 2016 hankin itsenäisesti tietoa Kuttu materiaalista ja syksyllä 2016 kävin keskustelun yhteistyöpäiväkodin erityislastentarhanopettajan kanssa ja sain käyttööni Kokkolan varhaiskasvatuspalveluille tilatun materiaalin, jotta pystyin itse tutustumaan materiaaliin vielä konkreettisemmin. Materiaaliin perehtymisen myötä tein projektisuunnitelman, jonka esittelin lokakuussa 2016. Sovimme kiertävän erityislastentarhanopettajan kanssa, että saan käyttää varhaiskasvatuspalveluiden materiaalia opinnäytetyöni interventioissa, mikäli leikkaan, laminoin ja saatan materiaalin muutenkin käyttövalmiiksi, mutta Pajulinnun päiväkoti päätti tässä vaiheessa tilata oman Kuttu-materiaalin, jotta materiaali jäisi opinnäytetyöni interventioiden jälkeenkin heidän käyttöönsä.

Tutkimuslupa (LIITE 4) myönnettiin marraskuussa 2016 ja opinnäytetyösopimus (LIITE 5) allekirjoitettiin joulukuussa 2016. Sovimme päiväkodin johtajan kanssa, että päiväkodin henkilökunta valitsee 3 – 5-vuotiaiden lasten ryhmästä 3-4 hengen pienryhmän, jonka kanssa interventiot toteutetaan. Sovimme myös, että koska Kuttua suositellaan toteutettavaksi säännöllisesti kymmenen leikkikerran verran, niin opinnäytetyöntekijänä toteutan kymmenen interventiota Kuttu kuvin tuetun leikkimateriaalin avulla viiden viikon aikana päiväkodin henkilökunnan kanssa erikseen sovittuina päivinä.

2.2 Kuttu-leikkiprojektin eteneminen

Tammikuussa 2017 laitoin lupakirjeet (LIITE 1) vanhemmille ja tutustuin henkilökunnan valitsemaan neljän hengen lapsiryhmään ryhmän lastentarhanopettajan opastuksella. Henkilökunta oli valinnut pienryhmään kaksi S2-lastaa eli suomea toisena kielenä puhuvaa lasta, ja yhden tukea tarvitsevan lapsen, jolla oli kielellistä viivästymää. Lisäksi pienryhmässä oli neljäs lapsi. Tammikuussa 2017 laminoin, leikkasin ja saatoin päiväkodille tilatun Kuttu-materiaalin käyttövalmiiksi, ja materiaalin avulla toteutin yhdeksän

interventiota pienryhmässä tammi-helmikuussa 2017. Jokaisesta interventiosta kokosimme lasten kanssa kuvia heille hankkimiini henkilökohtaisiin kuvavihkoihin, ja lapset saivat osallistua päätökseen siitä, mikä leikkiteema tai teemat olisivat seuraavalla kerralla Kuttu tuokiossa.

Käytin interventioissani osallistuvan havainnoinnin menetelmää eli havainnoin lapsia interventioiden aikana ja dokumentoin havaintoja kirjaamalla. Palautetta interventioista sain havainnoimalla lapsia ja lisäksi kysyin lapsilta heidän mielipidettään suullisesti ja käytin hymiökortteja (LIITE 3), joiden avulla lapset saivat antaa palautetta jokaisesta interventiosta. Jokaisen intervention jälkeen keräsin myös interventioihin osallistuneilta päiväkodin työntekijöiltä suullisen palautteen, ja muutenkin sain jatkuvaa suullista palautetta päiväkodin työntekijöiltä keskustelujen myötä käydessäni interventiopäivinä päiväkodissa. Helmikuussa 2017 toteutin kirjallisen palautekyselyn henkilökunnalle ja vanhemmille. Maaliskuussa 2017 keskustelimme Pajulinnun päiväkodin johtajan kanssa projektistani ja sen tuloksista, ja huhtikuussa 2017 kävin kertomassa Kuttu-materiaalin käytöstä ja havainnoistani koko Pajulinnun päiväkodin varhaiskasvatuksen työryhmälle.

Projektissa saatujen kokemusten ja havaintojen analysointia tein erityisesti jo interventioiden toteutuksen aikana tammi-helmikuussa 2017, ja lopullisen projektiraportin kirjoitin maaliskokuussa 2017. Opinnäytetyöseminaari oli 29.5.2017, jossa esittelin projektiopinnäytetyöni.

3 KUTTU-LEIKKIPROJEKTIN KESKEINEN TIETOPERUSTA

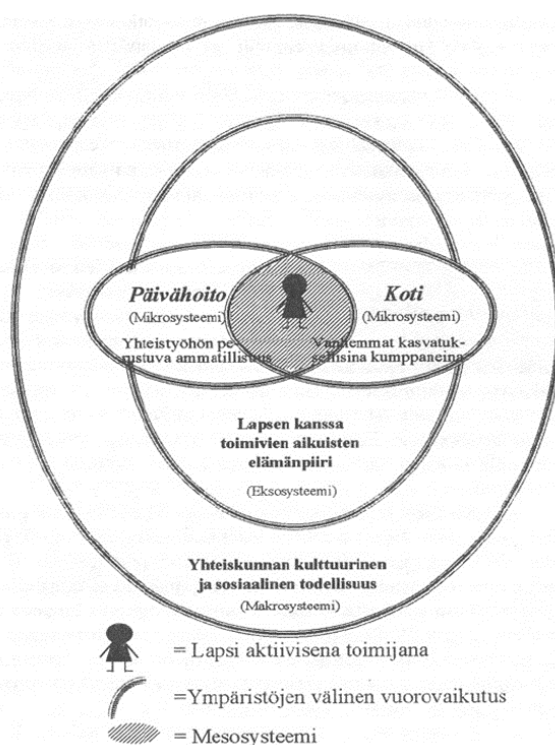
Opinnäytetyöni tietoperusta perustuu kontekstuaalisen kasvun malliin, ja tässä luvussa käsittelen kontekstuaalisen kasvun mallin lisäksi opinnäytetyöni tietoperustan keskeisiä käsitteitä, joita ovat Kuttu kuvin tuettu leikki, osallistuva havainnointi, leikki ja vuorovaikutus. Kontekstuaalisen kasvun malli painottaa varhaiskasvatusta, jonka keskipisteenä ovat lapsi ja hänen toimintaympäristönsä, jossa lapsi kasvaa, kehittyy ja oppii koko ajan, ja varhaiskasvatuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toinen toisiltaan. (Ojanen, Ritmala, Siven, Vihunen & Vilen 2013, 295.)

3.1 Kontekstuaalisen kasvun malli pääpiirteittäin

Kontekstuaalisen kasvun mallin mukaan varhaiskasvatus on prosessi, jossa lapsi kasvaa ja sosiaalistuu aktiiviseksi toimijaksi omaehtoisen elämyksellisen toimintansa, vertaisryhmäkontaktien ja aikuisten tavoitteellisen ohjauksen avulla. Mallin mukaan lapsi on luontaisesti utelias ja kykenevä vuorovaikutukseen ympäristönsä kanssa, ja lasta pidetään omaan elämäänsä vaikuttavana aktiivisena oppijana ja toimijana. (Ojanen ym. 2013, 295.)

Kontekstuaalinen kasvun malli korostaa lapsen asemaa osana ympäristöään eli kontekstia. Kun halutaan ymmärtää lapsen toimintaa, on otettava huomioon lapsen koko ympäristö. Olennaista on, että kasvu ja kehitys ovat aikuisten ja lasten sekä lasten keskinäisen yhteistoiminnan tulosta. Aikuisen toimintaa pohditaan kontekstuaalisen kasvun mallissa siitä näkökulmasta, kuinka mielekästä se on lapsen toimintojen kannalta. (Ojanen ym. 2013, 295.)

Kontekstuaalisen kasvun mallissa käytetään käsitteitä mikrosysteemi, johon kuuluvat esimerkiksi lapsen koti ja päivähoito, mesosysteemi, kuten kodin ja päivähoidon välinen kumppanuus, ekosysteemi, esimerkiksi lasten parissa toimivien aikuisten elämänpiiri, ja makrosysteemi, johon kuuluu yhteiskunnan kulttuurinen ja sosiaalinen todellisuus. Härkönen on esittänyt Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus – Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ihmisen kehittymisessä (2008) artikkelissa kontekstuaalisen kasvun mallin perheessä ja päivähoidossa kasvavan lapsen näkökulmasta Hujalan, Puroilan, Parila-Haapakosken ja Nivalan mukaan, joka näkyy kuviossa 2. (KUVIO 2).



KUVIO 2. Kontekstuaalisen kasvun malli Hujalaa ym. mukailten (Härkönen 2008, 21-39.)

Projektini interventioissa toimin lapset yksilöllisesti ikä- ja kehitystaso huomioiden heidän mikrosysteemissään ja siinä erityisesti varhaiskasvatuksen piirissä pyrkien tiedottamaan interventioista myös lasten koteihin lasten kanssa tekemiäni kuvavihkojen avulla, mikä toi mukaan mesosysteemin eli kodin ja päivähoidon välisen kumppanuuden. Projektini yhtenä tavoitteena oli perehdyttää Pajulinnun päiväkodin henkilöstöä käyttämään Kuttu – kuvin tuettu leikki - menetelmää, mikä vaikuttaa suoraan lasten parissa toimivien varhaiskasvattajien toimintaan eli eksosysteemiin, koska Kuttu kuvin tuettu leikki kirjataan projektiopinnäytetyöni myötä osaksi Pajulinnun päiväkodin yksikkökohtaista toimintasuunnitelmaa. Projektini vaikutukset makrosysteemiin voivat tulevaisuudessa olla, että Kuttu materiaalin avulla toteutettu leikkipedagogiikka tulee osaksi myös kuntakohtaista varhaiskasvatusta kaupungille hankitun materiaalin myötä.

3.2 Kuttu – kuvin tuettu leikki – keskeiset pääpiirteet

Kuttu - kuvin tuetussa leikissä käytetään kuvia leluina ja kommunikaatiovälineinä, minkä tarkoituksena on edistää ja tukea lasten kommunikaatio-, vuorovaikutus- ja leikkitaitoja. Kuvin tuettu leikki soveltuu vuorovaikutteiseen leikkiin kaikille lapsille, mutta erityisesti siitä hyötyvät lapset, joilla on puutteita joko

leikkitaidoissa ja/tai kommunikoinnissa. Kuvien käytölle ei kuitenkaan tarvita häiriödiagnoosia, vaan normaalisti kehittyvät lapsetkin hyötyvät kuvan tuomasta visuaalisesta tuesta. Kuttu soveltuu käytettäväksi myös lasten leikin ja vuorovaikutuksen arvioinnissa. Kuttu kehittää lapsen kielen lisäksi myös leikkitaitoja ja valmiuksia vaikuttaa leikin kulkuun, kykyä suunnitella, toteuttaa ja nauttia leikistä, kuvien avulla itseilmaisua sekä omien ajatusten ja leikki-ideoiden käyttöä. (ELLI Early learning Oy 2017.)

Kuvat leikkivälineenä houkuttelevat lasta monipuolisiin leikkikokonaisuuksiin, mikä korostaa lapsen sisäistä kielen käyttöä. Kun lapsi leikkii kuvilla, korostuu esineen merkitys eikä mekaniikka. Tavoitteena Kuttu-leikissä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä käyttäen hyödyksi leikin ja vuorovaikutuksen elementtejä. Tavoitteena on myös auttaa lasta pääsemään tasavertaisemmin mukaan muiden lasten leikkeihin tuetun leikkitilanteen ulkopuolellakin. Kun lapsi ensin harjoittelee leikkimistä strukturoidussa leikkitilanteessa aikuisen tuella, oppii hän vuorottelun ja toisen huomioimisen taitoja. (Kähkönen, Lindholm & Tahvanainen 2006, 10–11.)

Kuvin tuetun leikin pohjana on samana toistuva struktuuri, joka koostuu neljästä osiosta: aloitus, leikki, kerronta ja lopetus. Struktuuri antaa leikille eheän ja turvallisen kehyksen, ja sen etenemistä seurataan seinällä olevista kuvista. Leikin etenemisen apuna käytetään valikkokuvia, ja leikkiosion päätteeksi leikit palautetaan mieleen kerrontakuvien avulla. Valikko- ja kerrontakuvat ovat eri leikkiteemoja kuvaavia kortteja. Valmiita leikkiteemoja kuvin tuetussa leikissä ovat koti, kauppa, maatila, puisto, ravintola, retki ja sairaala, joihin jokaiseen kuuluu kuvallinen leikkialusta ja runsaasti kuvia, joita Kuttu materiaali sisältää yhteensä noin 400 kappaletta. Leikin aikana voi useampikin leikkiteema olla esillä samanaikaisesti, jotta lapset voivat leikin edetessä palata niihin uudelleen. (Kähkönen ym. 2006, 12, 16.)

Leikkitilassa vapaata lattiatilaa tulisi olla riittävästi, jotta leikkiteemat mahtuvat hyvin esille. Aikaa on hyvä varata noin 45 - 60 minuuttia ja kiireen tuntua ei saa olla. Leikin sisältö ja käytetty aika voi kuitenkin eri kerroilla olla lasten toiveiden ja valintojen mukaan hyvinkin erilainen. Kuttua toteutetaan säännöllisesti kymmenen leikkikertaa. Kuvin tuetun leikin jatkotarve tulee arvioida aina lapsikohtaisesti ja ottaa huomioon lapsen leikki- ja vuorovaikutustaitojen edistyminen. (Kähkönen ym. 2006, 12, 16.)

Kuvat ohjaavat lasta käyttämään omia sisäisiä mielikuviaan ja näin tukevat niiden kehittymistä, koska kuvin tuettu leikki houkuttelee lasta laajoihin ja monipuolisiin tapahtumasarjoihin ja leikkikokonaisuuksiin, joissa sisäisen kielen käyttö korostuu. Mikäli lapsella on vain vähän sisäistä kieltä, hän on puhumaton tai heikosti suomea hallitseva, hän hyötyy erilaisista leikkiaiheista ja niihin liittyvistä kuvista. Kuvat ovat silta matkalla lapsen sisäiseen kieleen. Esimerkiksi maahanmuuttajalapsen kielen kehityksessä ne

ovat tie jo ehkä hyvästä omasta sisäisestä kielestä vuorovaikutukseen ja kommunikaatioon ympäristön kanssa. Kutussa leikki saa sisältöä, jatkuvuutta ja vastavuoroisuutta ja onnistuneen kokemuksen myötä lapsi rohkaistuu ilmaisemaan itseään. (Kähkönen ym. 2006, 11.)

Tavoitteena on tutustuttaa lapset kuvakommunikaatioon mahdollisimman luontevasti heille tutussa ympäristössä. Kutussa luodaan leikkiympäristö, jossa huomioidaan lapsen kehitystaso sekä valmiudet vaikuttaa leikin kulkuun. Kuvan tuella lapselle tarjoutuu mahdollisuus suunnitella, toteuttaa ja nauttia leikistä. Aikuinen tukee lapsia leikin aloittamisessa ja eteenpäin viemisessä ja auttaa toteuttamaan lasten leikki-ideoita. Aikuisen tehtäviin kuuluu myös luoda leikille turvallinen ja kiireetön ilmapiiri. Mikäli lapset eivät keksi mitä leikkisivät, näytetään heille valikkokuvista tarjolla olevia leikkiteemoja. Parhaimmillaan riittää aikuisen antamat sanalliset vihjeet tai että hän kommentoi leikin kulkua ääneen. Sen mukaan, miten lasten leikki etenee, aikuinen tarjoaa lapsille heidän tarvitsemiaan kuvia. Hän voi myös piirtää lisäkuvia lasten ideoiden pohjalta. Lasten ideat ja toteuttamistapa saavat yhä enemmän tilaa leikin edetessä, ja tavoitteena onkin saada leikki etenemään ja sujumaan ilman aikuista. (Kähkönen ym. 2006, 10, 12–14.)

Puheterapeutti Ann-Mari Kähkönen on ollut yhtenä tekijänä Kuttu materiaalin suunnittelussa ja toteutuksessa. Kähkösen vahvinta osaamisaluetta ovat alle kouluikäisten kielihäiriöisten ja kehitysvammaisten lasten kuntouttaminen sekä puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiomenetelmien valinta ja käytön ohjaaminen. Kähkösen mukaan Kutun käytöstä saadut kokemukset sekä arviointi- että kuntoutusvälineenä ovat olleet positiivisen kannustavia. (Kähkönen 2017.)

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa on tehty aikaisemmin yksi projektiopinnäytetyö Kuttu-materiaalia käyttäen vuonna 2011. Kyseisen opinnäytetyön havainnointiin ja palautteisiin perustuen Kuttu-materiaali näytti tukevan lasten leikkiä ja kielenkehitystä. Jatkoprojektina edellä mainitussa opinnäytetyössä ehdotettiin, että jossakin päiväkodissa muodostettaisiin ryhmä, jos olisi kaksi maahanmuuttajataustaista lasta ja kaksi suomalaista lasta ja heidän kanssaan toteutettaisiin kymmenen interventiota Kuttu-materiaalia käyttäen. (Määttä 2011, 38, 41.)

3.3 Osallistuvaan havainnointiin liittyviä pääpiirteitä

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa todetaan havainnoista, että henkilöstön tehtävänä on havainnoida lapsen kehitystä systemaattisesti ja tietoisesti sekä ottaa havainnointitieto huomioon toiminnan

suunnittelussa. Havainnointi on siis kaiken toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen sekä arvioinnin perusta, sillä havainnoinnin avulla saadaan tietoa, miten kasvattajan tulee toimia yksittäisen lapsen ja lapsiryhmän kanssa edistääkseen heidän hyvinvointiaan. (Koivunen & Lehtinen 2015, 16.)

On tavallista, että havaintojen tekeminen yhdistetään osallistumiseen. Osallistuminen havainnoinnin apuvälineenä tuo aineistonkeräykseen myös muut aistit kuin kuulon ja näön. Se mahdollistaa myös tunteiden hyödyntämisen joidenkin ilmiöiden ja asioiden tarkastelussa. Havainnointitietoa on mahdollista yhdistää onnistuneesti myös muulla tavoin kerättyyn aineistoon. (Grönfors 2015, 150 – 152.)

3.4 Leikki pääpiirteittäin

Leikki on varhaiskasvatusikäisten lasten oppimiselle merkityksellistä. Se on lasta motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa lapset samalla oppivat monia taitoja ja omaksuvat tietoa. Varhaiskasvatuksessa tulee ymmärtää leikin itseisarvo lapselle sekä sen pedagoginen merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 20.)

Leikki onkin keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. Leikki edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Leikissä lapsi oppii, mutta lapselle itselleen leikki ei ole tietoisesti oppimisen väline vaan tapa olla ja elää sekä hahmottaa maailmaa. Kokemukset, jotka herättävät lapsissa tunteita, uteliaisuutta ja kiinnostusta, virittävät leikkiin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 38.)

Tyydytystä tuova leikki on usein riippuvainen kasvattajien toiminnasta. Kasvattajat osaavat eritellä leikkejä myös oppimisen näkökulmasta. He ymmärtävät leikin merkityksen esimerkiksi kuvittelun kyvyn, toisen asemaan asettumisen, sosiaalisten taitojen, kielen oppimisen ja liikunnallisten taitojen kannalta. He osoittavat arvostustaan leikkiä kohtaan kuuntelemalla lapsia, mikä merkitsee sekä leikin havainnointia että kielellistä kommunikointia lasten kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2009, 21.)

Varhaiskasvatuksessa henkilöstön tehtävä on turvata leikin edellytykset, ohjata leikkiä sopivalla tavalla ja huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena yhteisissä leikeissä omien taitojensa ja valmiuksiensa mukaisesti. Henkilöstön tulee suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti tukea lasten

leikin kehittymistä sekä ohjata sitä joko leikin ulkopuolelta tai olemalla itse mukana leikissä. Henkilöstön fyysinen ja psyykinen läsnäolo tukee lasten välistä vuorovaikutusta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 39.)

Kehittävässä leikkipedagogiikassa olennainen piirre on se, että siinä luodaan toimintaympäristöjä, jotka kehittävät sekä aikuisia että lapsia. Pedagogisen menetelmän ytimenä on aikuisten aito ja aktiivinen osallistuminen lasten leikkiin siten, että tavoitteena on yhteisen pitkäkestoisen leikin aikaan saaminen, mikä voi yllyttää osanottajia luoviin tekoihin. (Hakkarainen & Bredikyte 2013, 243.)

3.5 Vuorovaikutus pääpiirteittäin

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät siis vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 22.)

Vuorovaikutustaitojen kehittymisen kannalta lasten kokemukset kuulluksi tulemisesta ja siitä, että heidän aloitteisiinsa vastataan, ovat tärkeitä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön sensitiivisyys ja reagointi myös lasten non-verbaaleihin viesteihin on keskeistä. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan kannustamalla lapsia kommunikoimaan toisten lasten ja henkilöstön kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 41.)

Lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Tämä korostaa sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen sekä kulttuurisen osaamisen merkitystä. Osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita. Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvylle ja hyvinvoinnille. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 22.)

Varhaiskasvatussuunnitelman linjauksen mukaisesti lapselle ominaisten tapojen taustana on aina kieli ja vuorovaikutus. Lapsi tarvitsee lähelleen kasvattajia, jotka tuntevat lapsen yksilöllisen tavan kommunikoida, jotka eläytyvät ja reagoivat lapsen kontaktialoitteisiin ja näin rohkaisevat lapsen halua vuorovaikutukseen. (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 18.)

Kasvattaja voi tuottaa ja tarjota lapsille tilaisuuksia toimia sujuvammin vertaisryhmässä ja oppia yhdessä toimiessaan. Tähän liittyy sekä kasvattajan rooli fyysisen ympäristön rakentajana että läsnäolo vuorovaikutuksessa, jonka kohteena ovat lasten kiinnostukset. Kasvattaja voi olla välittäjä, tulkki ja toiminnan mahdollistaja, joka kokoaa lapsia yhteisen toiminnan ääreen. (Karila & Lipponen 2013, 108.)

4 KUTTU–LEIKKIPROJEKTIN TOTEUTUS

Tässä luvussa kuvaan Kuttu – kuvin tuettu leikki -menetelmällä toteutettuja interventioita Pajulinnun päiväkodissa ja kerron interventioiden struktuurista sekä interventioiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Esimerkkejä interventioista käsittelen kahdessa alaluvussa.

Kuttu kuvin tuettu leikki on kehitetty vuonna 2006, ja sitä käyttäneet ammatti-ihmiset ovat saaneet positiivisia kokemuksia kuvien käytöstä. Kokemusten perusteella kuvin tuettu leikki vaikuttaa positiivisesti lapsen itsetuntoon, leikkitaitoihin, vuorovaikutustaitoihin ja kielenkehitykseen. Positiivisten kokemusten ja käyttötarpeiden myötä Kuttu-materiaali sai lisämateriaalin KUTTU2 vuonna 2016. (ELLI Early learning Oy 2016.)

Opinnäytetyöni tilaaja Pajulinnun päiväkoti halusi perehdytystä alkuperäisen Kuttu-materiaalin käyttöön, koska henkilökunta halusi kehittää pedagogista toimintaansa ja työntekijät toivoivat heille uudenlaista leikkipedagogista toimintatapaa perustason työhön vastataksaan lasten kielenkehityksen haasteisiin ja suomea toisena kielenä puhuvien lasten tarpeisiin. Pajulinnun päiväkodin johtaja tilasi päiväkodille Kuttu-materiaalin, mitä kautta sain materiaalin käyttööni, ja pystyin käyttämään materiaalia interventioissani.

Projektin suunnittelusta ja toteutuksesta vastuu oli opinnäytetyöntekijällä eli minulla. Lisäksi projektissa oli mukana työelämäohjaaja sekä ohjaava opettaja, Pajulinnun päiväkodin henkilökunta ja interventioihin osallistuneet lapset. Pajulinnun päiväkoti valitsi neljän, iältään 4–5-vuotiaan lapsen pienryhmän, joista kaksi lapsista oli S2-lapsia eli suomea toisena kielenä puhuvia lapsia ja yksi lapsista tarvitsi erityistä tukea, ja hänellä oli kielen kehityksen viivästymää. Lisäksi pienryhmässä oli neljäs lapsi.

Koska Kuttua tulisi toteuttaa säännöllisesti kymmenen leikkikertaa, sovimme Pajulinnun päiväkodin johtajan kanssa, että opinnäytetyöntekijänä toteutan kymmenen interventiota viiden viikon aikana, joista kuitenkin yksi kerta jäi toteutumatta opinnäytetyöntekijän henkilökohtaisten syiden takia. Lisäksi sovimme, että opinnäytetyöntekijä käy kertomassa koko Pajulinnun päiväkodin varhaiskasvatuksesta vastaavalle henkilökunnalle Kuttu-menetelmästä ja -materiaalista huhtikuussa 2017.

Interventioihin osallistuvien lasten huoltajilta pyysin kirjallisen suostumuksen, että lapsi sai osallistua leikkiprojektiin ja sen havainnointiin. Lupakirjeessä (LIITE 1) kerroin lyhyesti ja ymmärrettävästi opinnäytetyöni sisällöstä ja toin myös esiin sen, että perheiden anonymiteetti turvataan projektin eri vaiheissa. Jokaisesta interventioista piirsimme itse tai liimasimme lasten kanssa heille antamiini kuvavihkoihin eri leikkiteemoista valmiiksi tulostamiani kuvia, jotta lapset pystyivät helpommin palauttamaan mieliinsä leikkiteemat ja kertomaan niistä kotonakin.

Päiväkotiin tehtävissä yhdeksässä interventiossa tammi-helmikuussa 2017 oli pohjana samana toistuva struktuuri, joka koostui neljästä osiosta: aloitus, leikki, kerronta ja lopetus. Struktuuri antaa leikille eheän ja turvallisen kehyksen ja sen etenemistä seurataan seinällä olevista kuvista, jotka näkyvät kuvassa 1 (KUVA 1). Struktuurikuvat olin laittanut seinälle vaakasuoraan vasemmalta oikealle lasten silmien tasolle. Leikin etenemisen apuna käytettiin valikkokuvia ja leikkiosion päätteeksi leikit palautettiin mieleen kerrontakuvien avulla. Valikko- ja kerrontakuvat ovat eri leikkiteemoja kuvaavia kortteja.



KUVA 1. Struktuurikuvat

Interventioissa oli opinnäytetyöntekijän ennalta suunnittelemaat aloitus ja lopetus, mutta lapset valitsivat jokaisen leikkihetken jälkeen, mikä teema tai teemat otetaan seuraavalla tuokiolla käyttöön, ja vaikuttivat näin itse leikin kulkuun. Tarvittaessa interventioiden ohjaajana ohjasin ja monipuolistin leikkiä ja sen etenemistä tulostamalla valmiiksi esimerkiksi Papunetin kuvapankin materiaalista lasten toivomia

kuvia, jotka liittyivät leikkiteemoihin. Valmiita leikkiteemoja kuvin tuetussa leikissä ovat koti, kauppa, maatila, puisto, ravintola, retki ja sairaala. Leikin aikana saattoi useampikin leikkiteema olla esillä samanaikaisesti lasten toivomusten mukaan.

Olimme sopineet ryhmän lastentarhanopettajan kanssa, että Kuttu tuokiot pidetään keskiviikkoiltapäivisin kello 14.15–15.15 ja torstai aamuisin kello 9–10 viiden viikon aikana. Ennen jokaista leikkituokiota menin päiväkodille noin puoli tuntia ennen tuokion alkua valmistelevaan paikkoja ja asettamaan lasten kanssa sovitut leikkiteemat esille. Olin varannut myös suuria erivärisiä kartonkeja, joilla pystyin rajaamaan leikkiteeman pohjakuvan ja joiden avulla lastenkin oli helpompi hahmottaa esimerkiksi rakentamaansa kotiympäristöä.

Kuttu tuokion aloitin aina samalla tutulla nimilorulla, joka rytmitettiin taputtamalla ja lausuttiin yhdessä lasten kanssa: ”Kerro, kerro ystävä oi, mikä on sun nimesi ja kuinka se soi.” Nimilorun aikana jokainen sai taputtaa ja sanoa vuorollaan nimensä, ja tämän jälkeen sai joku lapsista kääntää taputuskuvan seinällä olevasta struktuurista, minkä jälkeen seurasi leikki. Struktuurikuvia seuraamalla lapset näkivät, mitä seuraavaksi tapahtuu, minkä Kuttu-prosessissa on tarkoitus helpottaa keskittymistä ja osallistumista.

Leikin alussa lapset valitsivat itselleen leikkihahmon, pojan tai tytön ja nimesivät hahmot yhdessä aikuisen kanssa. Leikkihahmoille lapset valitsivat talot sekä lisäsivät vielä keittiön, kylpyhuoneen ja makuuhuoneen. Lasten valitsemasta leikkiteemasta riippuen huoneita lisättiin koti- sekä leikkiympäristöön esimerkiksi leikkihuone ja eläintenhoitohuone (KUVA 2). Kuttu materiaaliin kuuluu erilaisia kotiin ja arkielämään liittyviä kuvia noin 400 kappaletta, mutta tulostin ja laminoin lasten toivomusten mukaan myös Papunetin kuvapankin materiaalia, jota voi käyttää kommunikoinnissa, kuntoutuksessa ja opetuksessa (KUVA 3).

Kutussa on tavoitteena antaa lapselle mahdollisuus eheään leikkikokonaisuuteen, ja aikuisen tehtävänä on luoda leikille turvallinen ja selkeä ympäristö. Kun leikkihetki tuntui luontevalta lopettaa, ohjeistin lapsia saattamaan leikin loppuun leikkihahmojen iltatoimilla, mistä muodostuikin tärkeä rutiini lapsille, sillä toistot luovat Kutussa turvallisuutta ja hallinnan tunnetta.



KUVA 2. Kotiympäristö erään leikin aikana



KUVA 3. Kuttu materiaalin kotiympäristöön kuuluvia leikkihahmoja ja tarvikkeita sekä Papunetin kuvapankin materiaalia

Leikin jälkeen yksi lapsista sai kääntää leikkikuvan seinällä olevasta struktuurista, minkä jälkeen oli kerrontaosio, jossa käytiin leikkiä läpi kerrontakuvien avulla ja jokainen lapsi sai liimata tai piirtää omaan kuvavihkoonsa kuvia sen kerran leikkiteemaan liittyen. Kuvavihon täyttämisen aikana keräsin lapsilta myös palautteen hymiökorteilla (LIITE 3), jossa hymyilevä tarkoitti mukavaa, surullinen tylsää ja neutraali tavallista leikkituokiota.

Kerronnan ja sen struktuurikuvan kääntämisen jälkeen seurasi aina samana toistuva lopetus, jossa laitoin kuulumaan rauhallista musiikkia, jonka lapset kuuntelivat lattialla rentoutuen. Mikäli lapset halusivat, hieroin heitä kulloinkin interventiota havainnoimassa olevan päiväkodin työntekijän kanssa nystyräpaloilla rentoutuksen aikana. Kuttu-tuokio loppui siihen, kun rentoutus päättyi, ja joku lapsista sai kääntää lopetuskuvan struktuurista.

Esimerkkejä interventioista käsittelen tarkemmin seuraavissa alaluvuissa, mutta turvatakseni lasten anonymiteetin, en käytä raportissani heidän nimiään, vaan avaan hieman heidän taustojaan. Toinen interventioihin osallistuneista S2-lapsista puhui sujuvasti suomea, mutta päiväkodin henkilökunnan havaintojen ja kokemusten mukaan lapsella oli vielä vaikeuksia monien sanojen ja käsitteiden ymmärtämisessä. Toinen interventioihin osallistunut S2-lapsi ei ollut parin vuoden aikana päiväkodissa sanonut kuin muutamana yksittäisen sanan suomea, mutta tuntui ymmärtävän ainakin osan puheesta. Yhdellä interventioihin osallistuneella lapsella oli havaittu erityisen tuen tarvetta ja kielen kehityksen viivästymää, ja hän mielellään tuntui vetäytyvän sivummalle lapsiryhmän leikeistä. Lisäksi interventioihin osallistui neljäs lapsi, joka kuitenkin oli sairastumisien tai muiden syiden takia läsnä vain viidessä Kuttu-tuokiassa.

4.1 Ensimmäinen interventio 18.1.2017

Ensimmäisessä interventiossa oli paikalla kolme lasta ja mukana havainnoimassa ryhmän lastentarhanopettaja. Tilana meillä oli päiväkodin pienryhmähuone, johon menimme kaikki yhdessä. Istuimme lattialla ja kerroin Kutusta ja esittelin seinällä olevasta struktuurista, mitä tulee tapahtumaan jokaisella leikkikerralla. Aloituserussa kaikki olivat reippaasti mukana taputuksissa ja kaksi lasta taputti itsenäisesti nimensäkin. Seuraavaksi oli leikkihahmojen valinta ja nimeäminen, jonka jälkeen lapset valitsivat haluamansa värisen kartongin, johon he saivat rakentaa hahmolleen koti- ja leikkiympäristön.

Ensimmäiseen interventioon olin valinnut leikkiteemaksi kaupan, ja kotien rakentamisen jälkeen näytin lapsille kauppaleikin kuvaa, jossa kerroin toimivani nyt ensimmäisellä kerralla myyjänä. Olin valmistellut etukäteen kaupan laittamalla irtokuvat seinälle ja tilausvalikot pienelle pöydälle. (KUVA 4.)



KUVA 4. Kauppaleikki

Lapset olivat todella innostuneita kauppaleikistä ja jonottivat kauppaan. He osoittivat tilausvalikoista kuvia asioista ja esineistä, joita halusivat ostaa. Kannustin heitä nimeämään ostoksensa nimeämällä sen ensin tarvittaessa malliksi. Antaessani lapselle ostoksen irtokuvan seinältä nimesin sen vielä kertaukseksi. Lapsilla oli kuvien avulla mielestäni johdonmukaista leikkiä, vaikka he eivät vielä keskenään tai puheissaan kommunikoineet paljoa. He esimerkiksi käyttivät hahmoillaan kaupasta ostamiaan leluja, ja ostivat ruokia aikaisemmin ostamilleen ja kotiympäristöihin viemilleen eläimille. Leikkihahmot olivat aktiivisesti käytössä, ja eräs lapsista joka itsekin tuntui olevan tarkkailijan roolissa, laittoi esimerkiksi hahmonsa ostamansa ritarin haarniskan alle katselemaan muita. Kaksi lasta innostui leikkimään hahmoillaan enemmänkin ja kyläilemään toistensa kotiympäristöissä.

Leikkihetken lopetimme sanallisella ohjauksellani hahmojen iltatoimiin ja laittamalla hahmot nukkumaan, minkä jälkeen yksi lapsista käänsi leikkikuvan struktuurista. Pyysin lapsia istumaan struktuurin eteen ja kertomaan kerrontakuvien avulla leikistä. Vaikka yksi lapsista ei sanallisesti kertonut, niin hän

osallistui kerrontaan näyttämällä kerrontakuvista leikkituokion leikkiteemat; kodin ja kaupan, jotka minä nimesin. Kerrontaosiossa jaoin myös jokaiselle omat kuvavihot, joihin he saivat liimata kodin ja kaupan kuvat, ja kerroin, että he voivat vihkojen avulla kertoa kotonakin leikkihetkeistä. Kerronnan lopuksi lapset antoivat hymiökorteilla palautetta leikkihetkeistä, joka kaikkien mielestä oli ollut mukava. Näytin vielä myös valikkokuvia eri leikkiteemoista, joista lapset toivoivat seuraavaksi kerraksi kauppaleikkiä ja maatilaa. Lopuksi oli rentoutus, jossa kaksi lasta halusi hieronnan nystyräpalloilla, ja yksi tarkkaili vierestä.

4.2 Viides interventio 1.2.2017

Kolme lasta paikalla, ja tällä kertaa poikkeuksellisesti paikkana oli päiväkodin liikuntasali, joten vapaata lattiatilaa oli runsaasti. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun kukaan päiväkodin henkilökunnasta ei päässyt mukaan. Kaikki lapset olivat innolla mukana taputuksissa, sillä rutiinit tuntuivat olevan tärkeitä. Toinen S2-lapsi, joka ei ollut tuokioiden aikana sanonut aiemmin kuin pari sanaa, sanoi ensimmäisen kerran itsenäisesti ilman aikuisen antamaa mallia nimensä aloituksessa, ja aloituksen jälkeen hän meni valitsemaan kartonkia sanoen ”Koti”. Kaikki lapset pyysivät sanallisesti innolla eri huoneita, kun pyysin heitä nimeämään haluamiaan huoneita ja tarvikkeita.

Teemoina olivat lasten toivomuksesta puisto, jossa oli kiosk, sekä maatila ja kauppa. Kioski kiinnosti kaikkia, kuten kauppakin taas jälleen kerran. Aikaisemmilla kerroilla olin toiminut myyjänä, mutta nyt toinen S2-lapsista, joka puhui enemmän suomea, halusi olla kaupassa myyjä. Lapsi, joka tällä kertaa sanoi nimensä ja nimesi ensimmäistä kertaa tavaroita, halusi minut silti kauppaan vierelleen, ja ensimmäisen kerran kuulin hänen tuottavan kokonaisen lauseen hänen osoittaessaan kaupan tilausvalikosta asioita ja kysellessään ”Mikä tämä on?”. Olin aikaisemmilla leikkituokioilla myyjänä toimiessani kysellyt ostajilta heidän näyttämiään tuotteita, ja nyt lapsi kyseli samoilla sanoilla ja myös nimesi asioita ja esineitä itse, kun pyysin.

Yhtä lapsista tultiin hakemaan kesken leikkituokion, joten sanallistin hänen kanssaan, mitä leikkihetkellä oli leikitty, ja liimasimme kerrontakuvat kuvavihkoon, ja tämän jälkeen muutkin halusivat liimata. Koska leikki oli keskeytynyt, niin hiljainen ja erityistä tukea tarvitseva lapsi muistutti, että lopuksi on tehtävä iltatoimet ja laitettava hahmo nukkumaan, eli tässäkin korostui struktuurin tärkeys. Toiveina lapsilla oli seuraavan kerran leikkiteemoiksi retki ja lääkäri. Lopuksi oli rentoutus, jossa kaksi lapsista halusi nystyräpallolla hierontaa.

5 KUTTU - LEIKKIPROJEKTIN ARVIOINTI

Tässä luvussa arvioin projektia kokonaisuutena ja työskentelyprosessia kokonaisuudessaan projektisuunnitelman ja sen toteutumisen näkökulmasta. Alaluvuissa arvioin projektia asettamieni asiakasläh- töisten, organisaation ja omien sosionomi (AMK) tavoitteiden kautta, jotka olin jakanut oppimis-, toi- minnallisiin- ja tulostavoitteisiin, ja tätä arviointia teen kontekstuaalisen kasvu mallin pohjalta. Viimeis- sessä alaluvussa arvioin projektipinnäytetyössäni saavutettuja tuloksia varhaiskasvatusnäkemys, Kuttu metodin, vuorovaikutuksen, leikin ja kontekstuaalisen kasvun mallin pohjalta.

Grönforsin mukaan osallistumiseen ja havainnointiin perustuva raportti perustuu henkilökohtaiseen tut- kimuskokemukseen, vuorovaikutukseen tutkittavien ja tutkijan välillä. Raportissa pyritään säilyttämään autenttisuus parhaalla mahdollisella tavalla. Raportin kirjoittaja on myös tutkimuksen subjekti sekä oman vuorovaikutuksensa että analyttisen roolinsa kautta. (Grönfors 2015, 160.)

Opinnäytetyöni tavoitteiden arviointi pohjautuu interventioissa tekemiini ja kirjallisesti dokumentoi- miini havaintoihin sekä reflektiivisiin keskusteluihin ryhmän työntekijöiden ja päiväkodinjohtajan kanssa, sekä päiväkodilta saatuun kirjalliseen palautteeseen. Lisäksi käsittelen arvioinnissa lasten ja per- heiden antamaa palautetta.

Projektipinnäytetyöni on toimintatutkimus, ja tutkimusstrategiana toimintatutkimus on sosiaalinen pro- sessi, joka pyrkii käytännön toiminnan ja teoreettisen tiedon vuorovaikutukseen. Projektipinnäyte- työssä liikutaan ja toimitaan sekä yksilöllisellä että sosiaalisella tasolla. Arvioinnin kohteina ovat yhteis- ön toimintatavat, osallistujien omaa toimintaansa koskeva ymmärtämiskyky ja itse toimintatilanne. Toi- mintatutkimuksen eräs lähtökohta on reflektiivinen ajattelu. Reflektoidessaan ihminen tarkastelee omia ajatustapojaan ja kokemuksiaan. (Aaltola & Valli 2015, 26.)

Projektini eteni projektisuunnitelmassa esittämäni aikataulun (LIITE 1) mukaisesti, muutamaa pientä poikkeusta lukuun ottamatta. Koska tiesin, että Kuttu-materiaalin käyttöön saattaminen olisi sekin jo pitkä prosessi, olin suunnitellut tekeväni sen marras-joulukuussa 2016, mutta materiaali saapui päiväko- dille vasta tammikuussa 2017, joten prosessin tämän vaiheen suoritin vasta tällöin. Olin myös suunni- tellut laittavani lupakirjeet vanhemmille joulukuussa 2016, mutta tulimme päiväkodinjohtajan kanssa keskusteltuamme siihen tulokseen, että lupakirjeet annetaan vasta tammikuussa 2017, kun päiväkodin oma Kuttu materiaali on saapunut, ja voimme sopia tarkat interventiopäivämäärät.

Interventiopäiviä pienryhmälle olimme yhteistyöpäiväkodin kanssa sopineet pidettäväksi yhteensä kymmenen, joista yksi jäi toteutumatta opinnäytetyöntekijän henkilökohtaisten syiden takia. Interventioihin lisämateriaaliksi päätin ottaa myös kuvavihot, joita en ollut kirjannut projektisuunnitelmaan. Lisäksi sovimme projektini edetessä projektisuunnitelmasta poiketen, että käyn huhtikuussa 2017 vielä kertomassa päiväkodin varhaiskasvatus henkilökunnalle projektistani ja Kuttu-menetelmästä ja materiaalista.

Kuttu interventioista olin suunnitellut pyytäväni lapsilta palautetta pyytämällä heitä merkitsemään tunnetilansa leikkihetkestä hymiökuviin (LIITE 1), mutta ennen interventioiden aloittamista päätinkin tehdä hymiökortit (LIITE 3), joista lapset saivat osoittaa mielipiteensä Kuttu-tuokiosta. Hymiökortit tein siten, että niissä ei ollut taustavärejä, jolloin esimerkiksi lapsen värimielitymykset eivät voineet vaikuttaa hymiön valintaan. Hymiökortit pystyin myös projektini lopuksi antamaan päiväkodille tulevia Kuttu-tuokioita varten.

Opinnäytetyöni nimi vaihtui vielä tutkimusluvan saamisen jälkeen nimestä Kuttu – kuvin tuettu leikki - prosessin mallintaminen Pajulinnun päiväkodissa nimeen Kuttu – leikkiprojekti Pajulinnun päiväkodissa, koska nimestä tuli näin käytännönläheisempi ja se kuvasi paremmin opinnäytetyöni sisältöä. Aikataulutus kulki muuten projektisuunnitelman mukaisesti, mutta raportin kirjoittaminen sujui nopeammin kuin olin olettanut, joten esittelin opinnäytetyöni seminaarissa jo toukokuussa 2017, vaikka alkuperäisessä suunnitelmassa esitys olisi ollut vasta syyskuussa 2017.

Projektini kustannusarvioksi olin varannut noin 50 euron budjetin kopiopapereihin ja tulostimen väripatruunoihin. Tämän lisäksi päätin hankkia interventioihin osallistuneille lapsille omat kuvavihot, mutta silti budjetti pysyi 50 eurossa. Oman työni osuus projektissa oli noin 423 tuntia, jolle en ollut laskenut laskennallisia kuluja. Kuttu-materiaalin sain Pajulinnun päiväkodilta, joten siitä ei tullut laskennallisia kuluja, ja toimintatila sijaitsi yhteistyöpäiväkodissa, josta ei myöskään tullut laskennallisia kuluja.

5.1 Asiakslähtöisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Varhaiskasvatuksen tehtäviin kuuluu lasten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien toteuttaminen. Toiminta tulee toteuttaa niin, että se antaa lapsille mahdollisuudet esittää näkemyksensä ja vaikuttaa. On tärkeää, että lapset tulevat kuulluksi toiminnassa ja voivat osallistua sen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Lapsen osallisuuden toteutumisessa keskeistä on lapsen näkemyksen kunnioittaminen, mikä kuuluu lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteisiin. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. (Heinonen, Iivonen, Korhonen, Lahtinen, Muuronen, Semi & Siimes 2016, 161.)

Asiakaslähtöiseksi oppimistavoitteeksi olin asettanut, että lapset saavat myönteisen kokemuksen uudelta tavasta leikkiä ja ilmaista itseään Kuttu materiaalin avulla sekä perheiden myönteiset kokemukset interventioista. Projektini interventioissa toimin kontekstuaalisen kasvun mallin mukaan lapset yksilöllisesti ikä- ja kehitystaso huomioiden heidän mikrosysteemissään ja siinä erityisesti varhaiskasvatuksen piirissä pyrkien tiedottamaan interventioista myös lasten koteihin lasten kanssa tekemieni kuvavihkojen avulla, mikä toi mukaan mesosysteemin eli kodin ja päivähoidon välisen kumppanuuden. Lapset olivat havaintojeni mukaan todella innolla ja aktiivisesti mukana interventioissa, ja tuntuivat odottavan Kuttu tuokioita. Yleensä kun menin päiväkodille, juoksivat lapset jo hakemaan omat kuvavihkonsa ja odottivat monesti jonossa oven takana kun valmistelin leikkitilaa. Myös päiväkodin henkilökunta kertoi lasten pääosin odottavan Kuttu tuokioita.


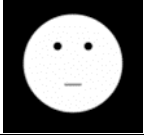

Kontekstuaalisen kasvun malli painottaa varhaiskasvatusta, jonka keskipisteenä ovat lapsi ja hänen toimintaympäristönsä. Toiminnallisiksi tavoitteiksi olin asettanut lasten ja perheiden osallisuuden, yhteydenpidon lasten perheiden kanssa liittyen interventioihin, kymmenen interventiota ja lasten sekä perheiden antamat arvioinnit interventioista. Interventioissa lasten osallisuus toteutui hyvin, sillä lapset saivat suunnitella ja vaikuttaa leikkiteemoihin ja leikin kulkuun Kuttu materiaalia käyttäen. Lapset saivat toimia leikissä esimerkiksi myyjinä, lääkäreinä, asiakkaina tai eläintenhoitajina omien mielenkiinnon kohteiden mukaisesti. Interventioissa käytimme jokaista Kuttuun kuuluvaa leikkiteemaa, koti, kauppa, maa-tila, puisto, ravintola ja lääkäri, joista jokaisella lapsella tuntui olevan jokin lempiteema, johon he saivat palata aina uusissa interventioissa toiveidensa mukaan.

Kontekstuaalisen kasvun malli korostaa lapsen asemaa osana ympäristöään eli kontekstia. Kun halutaan ymmärtää lapsen toimintaa, on otettava huomioon lapsen koko ympäristö. Koti ja perhe ovat lapsen luontaisin ympäristö, ja tiedostan yhteistyön ja vuorovaikutuksen tärkeyden, mutta haasteita projektiini toi se tosiasia, että lasten vanhempia en nähnyt projektini aikana, koska mennessäni päiväkodille, lapset olivat jo siellä valmiina, joten en ollut koskaan lasten tulo- tai lähtötilanteissa mukana kertomassa interventioista. Projektissani en täysin onnistunut kodin kanssa tehtävässä yhteistyössä, vaikka olinkin tehnyt lapsille kuvavihot, joiden etusivulle olin laittanut viestin (LIITE 2), että vihon oli tarkoituksena toimia

eräänlaisena viestivihkona kodin ja opinnäytetyöntekijän välillä. Tarkoitukseni oli, että kuvien avulla lapsi voisi myös helpommin palauttaa mieleensä leikkituokion leikit, ja kertoa niistä myös kotona.

Projektini aikana varhaiskasvatuksen huomioiminen lapsen oppimisympäristönä korostui, mikä myös kontekstuaalisen kasvun mallin mukaan on osa lapsen ympäristöä eli kontekstia, ja päiväkotiryhmä on mikrosysteemi lapselle. Interventioihin osallistuneiden lasten osallisuus toteutui esimerkiksi kuvavihkojen avulla, sillä Härkösen (2008) mukaan kontekstuaalisen kasvun mallissa perheessä ja päivähoidossa kasvavan lapsen näkökulmasta lapsi on kuvattu aktiiviseksi toimijaksi mesosysteemissä, ja siinä korostuu lapsen osallisuus ja vuorovaikutus unohtamatta aikuisen vastuuta lapsesta ja kasvatuksesta. Varhaiskasvatus on perheen ja päivähoidon yhteinen tehtävä, jossa lapsi on keskeinen osallistuja ja toimija.

Suunnitellusta kymmenestä Kuttu-interventiosta toteutui yhdeksän, joista oheisessa taulukossa 1 on esitetty lasten antamat palautteet hymiökuvilla (TAULUKKO 1). Positiivisia palautteita eli lapsi piti tuokiosta oli yhteensä 24 kappaletta, neutraaleja eli lapsen mielestä oli ollut tavallinen tuokio oli neljä, ja yksi palaute oli, että lapsi ei pitänyt sen kerran tuokiosta. Poissaoloja oli yhteensä seitsemän.

Interventio				Poissa
18.1.2017	3	-	-	1
19.1.2017	3	-	-	1
25.1.2017	4	-	-	-
26.1.2017	3	-	-	1
1.2.2017	3	-	-	1
2.2.2017	2	1	-	1
8.2.2017	1	1	1	1
9.2.2017	3	1	-	-
16.2.2017	2	1	-	1
Yhteensä	24	4	1	7

TAULUKKO 1. Lasten palautteet interventioista hymiökuvilla

Perheistä kolme palautti heille suunnatun palautekyselyn (LIITE 1), ja kaikissa oli palautteena, että lapsi oli pitänyt tuokioista, ja he olivat vanhempina tyytyväisiä, että lapsi oli osallistunut Kuttu leikkituokioihin. Kaksi kolmesta palautekyselyyn vastanneista kertoi kuitenkin avoimessa palautteessa, että he olivat mielestään saaneet aika vähän tietoa ja infoa leikkituokioista, ja toinen kertoi, että kuvavihko oli ollut yllätys, joka löytyi repusta vasta kun lapsi siitä kertoi viimeisen kerran jälkeen. Yksi palautekyselyyn vastanneista koki koko prosessin ja sen osa-alueet hyväksi ja kertoi lapsensa kertoneen tuokioista paljon ja hyvää.

Varhaiskasvatuksessa lasten havainnointi on pääasiallinen arvioinnin menetelmä. Havainnointi kohdistuu lapsen toimintaan ja kokemuksiin. Henkilöstö seuraa lasten keskusteluja, heidän tunteitaan, vuorovaikutusta ja myös epäonnistumisia ymmärtääkseen kuinka lapset toimivat ja ajattelevat. Arvioinnissa tulee huomioida lapsen ikä, kielenkehitys, kulttuuri ja muut yksilölliset ominaisuudet. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 75.)

Asiakaslähtöisiksi tulostavoitteiksi olin asettanut lasten itsetunnon vahvistumisen, pedagogisen tuen lasten leikkitaitojen ja vuorovaikutustaitojen vahvistumiseen sekä kielenkehityksen tukemisen lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. Kontekstuaalisen kasvun mallin mukaan varhaiskasvatus on prosessi, jossa lapsi kasvaa ja sosiaalistuu aktiiviseksi toimijaksi omaehtoisen elämyksellisen toimintansa, vertaisryhmäkontaktien ja aikuisten tavoitteellisen ohjauksen avulla. Sekä minun havaintojeni perusteella että ryhmän henkilökunnan ja päiväkodin johtajan havaintojen mukaan asiakaslähtöiset tulostavoitteet saavutettiin. S2-lapsi, joka ei alussa puhunut kuin muutaman sanan suomea, alkoi Kuttu prosessin aikana puhumaan lauseita, ja tämä näkyi myös Kuttu-tuokioiden ulkopuolellakin päiväkotiryhmässä, eli erityisesti hänen kehityksessään korostui Kuttu-tuokioiden merkitys kontekstuaalisen kasvun mallin varhaiskasvatusprosessissa. Viimeistä Kuttu-tuokiota oli henkilökunnan puolelta havainnoimassa päiväkodin kiertävä työntekijä, ja hän ihmetteli kyseisen lapsen kielenkehityksen ja vuorovaikutustaitojen muutosta ja kehitystä, koska hän oli nähnyt lapsen viimeksi ennen Kuttu prosessin alkua.

Leikki on lapselle ominainen toimintatapa. Leikin tukeminen ja leikkiympäristön tarkoituksenmukainen suunnittelu edellyttävät leikin huolellista havainnointia sekä tietoisuutta lasten kehitysvaiheesta ja mielenkiinnon kohteista. Onnistunut leikki edellyttää usein epäsuoraa tai suoraa ohjausta. (Koivunen & Lehtinen 2015, 163.)

Interventioihin osallistuneiden lasten sanavarasto karttui monipuolisen leikkimateriaalin avulla, kun esimerkiksi maatilaleikissä nimettiin eläimiä ja lääkärileikissä kehonosia. Kauppa-, kioski- ja ravintolalei-

keissä opeteltiin myös hyviä tapoja, toisten huomioon ottamista, odottamista, vuorottelua, ja jopa lukumääriä ja värejä. Samana toistuva struktuuri loi selkeästi turvallisuutta, kun lapset tiesivät mitä seuraavaksi tapahtuisi. Omiin sekä päiväkodin työntekijöiden havaintoihini perustuen lapset saivat Kuttu-tuokioista onnistumisen kokemuksia. Kontekstuaalisen kasvun malli korostaakin, että lapsi on luontaisesti utelias ja kykenevä vuorovaikutukseen ympäristönsä kanssa, ja mallissa lasta pidetään myös omaan elämänsä vaikuttavana aktiivisena oppijana ja toimijana.

Struktuuri ja kuvat auttoivat lapsia käyttämään omia sisäisiä mielikuviaan ja näin tukivat niiden kehittymistä, mikä johti siihen, että aiemminkin mainitsemani S2-lapsi siirtyi käyttämään sisäistä kieltään puheessaankin. Kähkösen ym. (2006, 11.) mukaan kuvat ovat silta matkalla lapsen sisäiseen kieleen, ja esimerkiksi maahanmuuttajalapsen kielen kehityksessä ne ovat tie jo ehkä hyvästä omasta sisäisestä kielestä vuorovaikutukseen ja kommunikaatioon ympäristön kanssa. Juuri tämän lapsen kehittymistä oli ilo ja onni seurata, sillä niin suuri oli hänen edistyksensä sanallisessa kommunikaatiossa Kuttu-prosessin edetessä. Hän osoitti ilonsa ja onnellisuutensa myös elein ja ilmein halaten jokaisen kerrontaosuuden jälkeen omaa kuvavihkoaankin, joka oli hänelle erityisen tärkeä.

Päiväkodin henkilökunta antoi myös palautetta, että S2-lasten lisäksi myös erityistä tukea tarvitseva lapsi oli selkeästi rohkaistunut ja saanut vahvistusta itsetunnolleen, sillä Kuttu-prosessin edetessä lapsi oli alkanut ottamaan isommassakin ryhmässä enemmän osaa leikkeihin, eikä hän enää vetäytynyt niin usein sivustaseuraajaksi. Leikkitaitojen ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen näkyi myös Kuttu-tuokioilla siten, että lapsen kontaktinotto lisääntyi jokaisella interventiolla, ja alussa seuraajan roolissa ollut halusi toimia viimeisillä kerroilla esimerkiksi myyjänä. Kun kahdella viimeisellä kerralla kerroin, että minä en enää niiden kertojen jälkeen pidä tuokioita, mutta kuvat jäävät päiväkodille, toivoi tämä lapsi, että hän saisi osallistua päiväkodin henkilökunnan pitämiin tuokioihin ja olla niissä kauppaleikissä myyjänä.

Pajulinnun päiväkodin henkilökunnasta viisi työntekijää oli seuraamassa Kuttu-tuokioita. Kirjallisessa palautekyselyssä Kuttu-kuvien tuettu leikki-prosessin mallintamisen havainnointiin osallistuneille Pajulinnun päiväkodin työntekijöille (LIITE 1) neljässä vastauksessa viidestä oli työntekijä sitä mieltä, että Kuttu-materiaali tuki leikkituokioihin osallistuneiden lasten leikkitaitoja erinomaisesti ja yksi vastanneista oli sitä mieltä, että materiaali tuki leikkitaitoja hyvin. Työntekijät saivat perustella arvionsa ja perusteluita olivat esimerkiksi:

Oli kivaa nähdä miten Kuttu toimii ja kuinka lapset innostuivat leikeistä.

Lapset rohkaistuivat sosiaalisilta taidoiltaan.

Kuttu materiaalin antamaa tukea leikkituokioihin osallistuneiden lasten vuorovaikutustaitoihin henkilökunnasta kolme arvioi erinomaiseksi, yksi hyväksi, ja yksi ei osannut sanoa. Perusteluita vuorovaikutuksen tukemiseen olivat muun muassa:

Ryhmän ollessa pieni ja tilan rajattu, vuorovaikutus ryhmän sisällä on / oli runsasta ja turvallista.

Hyvät käytöstavat nousivat esille esimerkiksi kauppa leikissä!

Kuttu interventioihin osallistuneet lapset olivat kaikki samasta päiväkotiryhmästä. Ryhmän henkilökunta, johon kuului lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa ja joille lapset olivat tutuimmat, toi erityisesti keskusteluissa esille sitä, että he olivat kokeneet ja havainnoineet Kuttu-interventioiden vahvistavan lasten leikki- ja vuorovaikutustaitoja sekä itsetuntoa, mikä näkyi myös ryhmän muussa toiminnassa Kuttu-prosessin edetessä.

5.2 Organisaatiolähtöisten tavoitteiden arviointi

Toimivan vuorovaikutuksen ja reflektiivisen keskustelun avulla varhaiskasvattaja voi lisätä ymmärrystään ja sensitiivisyyttään siitä, miten toiset havaitsevat, ajattelevat ja tuntevat. Tulemalla tietoisesti eriävistä näkökulmista voi ymmärtää omia toimintamallejaan ja tehdä päätöksiä niiden vahvistamisesta tai muuttamisesta. Yhteisen pohdinnan avulla työntekijät luovat merkityksiä kokemuksilleen. (Hujala & Turja 2016, 310.)

Varhaiskasvatuksen oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille. Lapsia ja henkilöstöä kannustetaan rohkeasti jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uudenlaisia toimintatapoja. Jatkuvasti toimintaansa arvioiva ja kehittävä yhteisö haastaa itseään sekä tunnistaa ja hyödyntää vahvuuksiaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 29.)

Organisaation oppimistavoitteiksi olin asettanut, että uusi leikkipedagoginen työskentelytapa tulisi interventioideni avulla tutuksi henkilökunnalle ja Kuttu materiaalin käyttö omaksuttaisiin yksikössä. Tässä

tavoitteessani onnistuin käymieni keskustelujen ja kirjallisen palautekyselyn (LIITE 1) perusteella, eli varhaiskasvattajien toimintaan eli eksosysteemiin pystyin mielestäni vaikuttamaan projektissani positiivisesti.

Pajulinnun päiväkodin henkilökunnasta viisi työntekijää oli seuraamassa Kuttu tuokioita ainakin kerran tai kaksi ja jokainen interventioihin osallistunut henkilökunnan jäsen toi esille antamassaan kirjallisessa palautekyselyssä että oli tyytyväinen päiväkodissa järjestettyyn Kuttu – leikkiprojektiin. Kirjallisina perusteluina oli muun muassa:

Saatiin hyviä vinkkejä miten Kuttu toimii ja kuinka hienosti lapset innostuvat leikistä.

Lisäksi jokainen palautekyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että Kuttu materiaali otetaan päiväkodissa käyttöön projektipinnäytetyön myötä, ja perusteluina oli esimerkiksi:

Kuttutuokiot vahvistavat lasten kielellisiä sekä vuorovaikutustaitoja. Tästä hyötyvät monet ja hyvin erilaisiakin haasteita omaavat lapset.

Interventioiden havainnointiin osallistuneiden työntekijöiden lisäksi pidin muulle päiväkodin varhaiskasvatuksesta vastaavalle henkilökunnalle huhtikuussa 2017 perehdytys-intervention Kuttu materiaalista ja sen käytöstä sekä havainnoistani projektin aikana.

Organisaation toiminnalliseksi tavoitteeksi olin opinnäytetyöntekijänä asettanut, että työyhteisö on mukana havainnoimassa Kuttu-materiaalin käyttöä ja työyhteisö arvioi opinnäytetyöntekijän menetelmäosaamisen, ohjausosaamisen ja lapsilähtöisyyden. Toteuttamissani yhdeksässä Kuttu interventiossa päiväkodin henkilökunnasta joku työntekijä oli yhteensä kuudessa interventiossa mukana. Jokainen Kuttu interventioissa mukana ollut henkilökunnan jäsen palautti kirjallisen palautekyselyn, ja lisäksi keskustelimme jokaisen intervention jälkeen havainnoimassa mukana olleen työntekijän kanssa. Saavutinkin organisaatiolle asettamani toiminnalliset tavoitteet.

Tulostavoitteeksi organisaatiolle opinnäytetyöntekijä oli asettanut Kuttu-kuvien tuettu leikki päiväkodin toimintamenetelmäksi ja osaksi myös toimintasuunnitelmaa, ja tässä tavoitteessani onnistuin. Kävin maaliskuussa 2017 keskustelun Pajulinnun päiväkodin johtajan kanssa, jolloin hän sanoi, että Kuttu-kuvien tuettu leikki otetaan käyttöön projektipinnäytetyön myötä ja kirjataan osaksi Pajulinnun päivä-

kodin yksikkökohtaista toimintasuunnitelmaa. Myös tiimit voivat kirjata Kuttu materiaalin toimintasuunnitelmiinsa, mikäli ryhmässä panostetaan esimerkiksi kielen kehitykseen, ja näin Kuttu huomioidaan tiimien pedagogisen toiminnan suunnittelussa.

Myös henkilökunnan kirjallisessa avoimessa palaute osiossa nousi esille projektin interventioista nousut kiinnostus ottaa Kuttu-kuvakortein tuettu leikki osaksi toimintamenetelmiä:

Tää oli hyvä ja hyödyllinen juttu meille. Käytetään!

Tosi hyvä konsepti, joka osallistaa lapsia hienosti. Toivottavasti Kuttu-hetket saavat jatkaa!

Saatiin hyviä vinkkejä, miten me voidaan hyödyntää tätä meidän toiminnassa.

5.3 Sosionomi (AMK) tavoitteiden arviointi

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä kannustetaan itsearviointiin, tiedon ja osaamisen jakamiseen ja samalla ammatilliseen kehittymiseen. Yhdessä sovittujen tavoitteiden ja tehtävien pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi sekä huoltajilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute edistävät yhteisön oppimista. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 29.)

Kontekstuaalisen kasvun malli painottaa varhaiskasvatusta, jonka keskipisteenä ovat lapsi ja hänen toimintaympäristönsä, jossa lapsi kasvaa, kehittyy ja oppii koko ajan. Aikuisen toimintaa pohditaan kontekstuaalisen kasvun mallissa siitä näkökulmasta, kuinka mielekäästä se on lapsen toimintojen kannalta. (Ojanen ym. 2013, 295.) Toimin interventioissa kontekstuaalisen kasvun mallin mukaan, sillä toteutin interventiot varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä laadukkaalla pedagogiikalla, jossa päätavoite oli lapsen hyvä kasvu, oppiminen ja hyvinvointi.

Pedagoginen kasvatustoiminta edellyttää, että minun omaan toimintaani sisältyy kasvatustietoisuus. Ojasen ym. (2013) mukaan olennaisella sijalla kasvatustietoisuuden kehittymisessä on kasvattajan oman toiminnan erittely, perustelu ja arviointi. Kasvatustietoisuuteen sisältyvät myös käsitykset kasvatuksen tavoitteista ja arvopäämääristä, käsitykset kasvatuksellisen vuorovaikutuksen laadun merkityksestä ja

käsitykset kasvu- ja kehitystapahtumista. Kasvatustietoisuus on myös jatkuvasti kehittyvä ja etenevä prosessi, jossa kasvattajan tulee pyrkiä jatkuvasti kasvamaan. (Ojanen ym. 2013, 34.)

Oppimistavoitteeksi olin itselleni projektissa asettanut, että osaan arvioida lapsien yksilölliset tarpeet, tukea ja ohjata heitä varhaiskasvatuksen periaatteiden mukaisesti, sekä osaan arvioida ja kehittää varhaiskasvatuksen työkäytäntöjä ja menetelmiä. Projektioinnäytetyöni interventioita tehdessäni pyrin toimimaan siten, että omaan toimintaani sisältyi kasvatustietoisuus. Kasvatustietoisuudessa kasvatuksen tavoitteet määrittävät ihmiskäsityksen pohjalta. Omassa toiminnassani minua ohjaa holistinen ihmiskäsitys, jonka mukaan ihminen on fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen kokonaisuus, johon vaikuttaa kontekstuaalisuus eli elämäntilanne, ja toteuttamissani interventioissa pyrin huomioimaan lapsien yksilölliset tarpeet kokonaisvaltaisesti. Kasvatuksellista vuorovaikutusta pyrin interventioissa toteuttamaan ihmiskäsitykseni mukaan ja kontekstuaalisen kasvun mallin avulla. Kontekstuaalisen kasvun malli auttaa ymmärtämään lapsen eri kasvuympäristöjä ja kasvuympäristöjen keskinäisen vuorovaikutuksen merkitystä.

Opinnäytetyöntekijän ryhmänohjaustaidot oli kolmessa palautekyselyssä arvioitu erinomaisiksi ja kahdessa palautekyselyssä hyväksi. Arvioita oli perusteltu esimerkiksi seuraavasti:

Olisiko tiettyä lasta joka oli enemmän äänessä, voinut pyytää antamaan enemmän toisillekin puheenvuoroa?

Ryhmä pysyi kasassa hyvin, vaikei leikki ollut koko ajan yhteistä, joskus lapset leikkivät kahdestaan tai yksin, tämä ei haitannut yhtään.

Toiminnalliseksi tavoitteeksi olin asettanut, että suunnittelen, toteutan ja arvioin lapsilähtöisesti kymmenen interventiota Kuttu-materiaalin avulla. Sosionomina tarvitsen tietoa laadukkaasta pedagogiikasta ja oman osaamisen päivittämistä esimerkiksi uusimman tutkimustiedon, kirjallisuuden ja ohjausasiakirjojen kautta, mistä hyvänä esimerkkinä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016). Projektini aikana pyrin tiedostamaan valtakunnallisen vasun merkityksen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.

Palautekyselyissä neljässä viidestä oli arvioitu, että opinnäytetyöntekijä osasi menetelmäosaamisen erinomaisesti ja yhdessä arvio oli hyvä, samoin kuin ohjaustilanteiden lapsilähtöisyydessä neljässä arvio oli erinomainen ja yhdessä hyvä. Perusteluina olivat esimerkiksi seuraavat kommentit:

Toiminta oli aikuisen ohjaamaa, mutta toiminta oli kuitenkin hyvin lapsi- ja ryhmäläh- töistä. Ohjaaja eteni sen mukaan miten ryhmän lapset innostuivat ja kiinnostuivat sekä tunnusteli yleistä ilmapiiriä ja lasten vireystasoa ym.

Ohjaaja kyseli lasten mielipiteitä ja toiveita.

Jo projektini suunnitteluvaiheessa perehdyin Kuttu materiaaliin ja Kuttu menetelmään, että osasin hyö- dyntää materiaalia oikealla tavalla interventioissa. Jokaisen intervention aikana ja intervention jälkeen kuuntelin lasten toiveita ja otin ne huomioon seuraavan intervention suunnittelussa ja toteutuksessa, ja huomioin jokaisen lapsen yksilöllisesti. Valmiin Kuttu materiaalin lisäksi tein myös lisäkuvia leikkeihin, ja täytimme kerrontaosiossa jokaisen lapsen omaa kuvavihkoa. Vaikka suunnitelluista kymmenestä in- terventiosta toteutui yhdeksän, niin pääsin asettamiini oppimis- ja toiminnallisiin tavoitteisiin.

Hyvä ammattitaito koostuu kolmesta perusasiasta, jotka liittyvät toisiinsa ja ovat osittain päällekkäisiä. Teoreettinen tieto heijastuu parhaimmillaan käytännön toimintaan. Sen pohjalta työntekijä pystyy pe- rustelemaan ja jäsentämään toimintaansa. Taidot syntyvät käytännön työkokemuksen kautta. Asenteel- liset valmiudet näkyvät ennen kaikkea suhtautumisessa asiakkaisiin ja omaan työhön. Tärkeitä asioita ovat halu ja kyky pohtia etiikkaan liittyviä asioita sekä oman toiminnan kriittinen tarkastelu. Ammatil- lisuuteen kuuluu myös tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus. (Nietosvuori. 2008, 149.)

Sosionomi (AMK) tulostavoitteeksi olin asettanut sosionomi (AMK) varhaiskasvatuskompetenssien va- kiintumisen osaksi ammatti-identiteettiäni, varhaiskasvatustaitojen kehittymisen ja valmiin opinnäyte- työn. Sosionomi (AMK) kompetenssit ovat: eettinen osaaminen, asiakastyöosaaminen, sosiaalialan pal- velujärjestelmäosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen, kriittinen- ja osallis- tava yhteiskuntaosaaminen ja työyhteisö-, johtamis ja yrittäjyysosaaminen.

Olen aikaisemmassakin työssäni toiminut usean vuoden ajan lasten parissa, mutta mielestäni tämän pro- jektin myötä sain erityisesti vahvistusta sosionomi (AMK) kompetenssien vakiintumiseen osaksi am- matti-identiteettiäni. Eettinen varhaiskasvatusosaamiseni näkyi muun muassa interventioiden lapsiläh- töisyydessä ja huomioidessani opinnäytetyöhön liittyvät lupa-asiat ja salassapitovelvollisuuden. Sosio- nomin varhaiskasvatuksellinen asiakastyöosaaminen korostui, kun suunnittelin, toteutin ja arvioin peda- gogista toimintaa lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden. Projektini aikana tein yhteistyötä moniamma- tillisen työryhmän kanssa, mikä vahvisti soveltavaa ja kehittävää palvelujärjestelmäosaamistani. Inter- ventioissa kehittyi myös kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, sillä interventioissa toimin siten,

että toimintani edisti lapsen kuulluksi tulemistä ja osallisuutta. Opinnäytetyöni avulla osallistuin Pajulinna päiväkodin pedagogiseen kehitystyöhön ja vaikutin interventioillani myös päiväkodin työkäytäntöihin ja menetelmiin, mikä osoittaa tutkimuksellisen kehittämisen ja innovaatio-osaamiseni. Sosionomin varhaiskasvatusjohtamisosaamiseen kuuluu, että osaan edistää ja mahdollistaa kasvatusyhteistyötä työyhteisöissä, verkostoissa ja vanhempien kanssa, kuten projektissani pyrin tekemään.

Sosionomi (AMK) varhaiskasvatuskompetenssit vakiintuivat opinnäytetyöprosessin aikana osaksi ammatti-identiteettiäni, ja myös varhaiskasvatustaitoni kehittyivät projektiopinnäytetyöni myötä, sillä syvensin teorian tietoa esimerkiksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) ja opinnäytetyöhöni liittyvän teorian tiedon kautta ja interventioissa sain lisää ryhmänohjaustaitoja ja menetelmäosaamista. Projektini myötä kykeni toimia yhteistyössä ja solmia luottamuksellisia vuorovaikutussuhteita vahvistui, sillä projektini avulla kykenin luomaan uuden toimintakäytännön Pajulinna päiväkotiin. Opinnäytetyöni valmistuu syksyn 2017 aikana, joten saavutin tulostavoitteeni.

5.4 Projektin tulosten arviointi

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) sanotaan, että varhaiskasvatussuunnitelma on kolmitasoinen kokonaisuus, joka muodostuu valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmista. Kokkolan kaupungilla on oma paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma, jota ollaan tällä hetkellä päivittämässä uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti, ja Kokkolan päiväkodeilla on tähän suunnitelmaan perustuvat yksikkökohtaiset toimintasuunnitelmat. Opinnäytetyöni myötä Kuttu-kuvien tuettu leikki kirjataan osaksi Pajulinna päiväkodin yksikkökohtaista toimintasuunnitelmaa.

Henkilöstön koulutus, osaaminen, motivaatio ja työhön sitoutuminen ovat varhaiskasvatuksen laadun keskeisimpiä tekijöitä. Päiväkodin lapsiryhmässä pedagoginen toiminta ja varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen perustuvat henkilöstön ammatilliseen näkemykseen ja arviointiin lapsen kehityksen ja oppimisen vaiheesta sekä lapsesta vuorovaikutuksen ja havainnoinnin perusteella saatua tietoa. Myös lapsen ja huoltajien mielipide on otettava huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. (Heinonen, Iivonen, Korhonen, Lahtinen, Muuronen, Semi & Siimes. 2016, 76, 82.)

Pajulinnun päiväkodin työntekijät toivoivat uudenlaista leikkipedagogista toimintatapaa perustason työhönsä vastatakseen lasten kielen kehityksen haasteisiin ja suomea toisena kielenä puhuvien lasten tarpeisiin. Projektin perusteella säännöllisesti toteutettu Kuttu-kuvien tuettu leikki vaikuttaa positiivisesti lapsen itsetuntoon, leikkitaitoihin, vuorovaikutustaitoihin ja kielenkehitykseen, joten työntekijät haluavat hyödyntää Kuttu materiaalia jatkossakin, ja myös tiimit voivat kirjata Kuttu menetelmän toimintasuunnitelmiinsa, mikäli ryhmässä panostetaan esimerkiksi kielenkehitykseen, ja näin Kuttu voidaan huomioida tiimien pedagogisen toiminnan suunnittelussa. Kuttu voidaan kirjata myös osaksi sellaisten lasten varhaiskasvatussuunnitelmaa, joiden henkilökunta arvioi menetelmästä hyötyvän ja joilla on mielenkiinnon kohteina Kuttu materiaalin leikkiteemojen aiheet, jolloin myös lapsen osallisuus varhaiskasvatussuunnitelmassa toteutuu.

Varhaiskasvatusikäisen lapsen keskeistä toimintaa on leikki. Lapsi tutustuu erilaisiin ilmiöihin, ilmaisee itseään ja harjoittelee taitoja leikin kautta. Leikin tukemisessa aikuisen tulee osaltaan luoda leikille suotuisat olosuhteet, kuten aika, paikka ja välineet, ja toimia sensitiivisesti lapsia ja heidän aloitteitaan kohtaan. Myös leikin havainnointi ja arviointi on varhaiskasvatuksessa tärkeää. (Koivunen ym. 2015, 137, 139-140, 166.)

Omien havaintojeni ja saamieni palautteiden mukaan interventioihin osallistuneet lapset hyötyivät Kuttu-leikkiprojektista, mikä näkyi kielenkehityksessä ja rohkeampana osallistumisena leikkeihin myös interventioiden ulkopuolella projektin edetessä. Kuttu interventioiden selkeä struktuuri oli lapsille tärkeä, ja samana toistuva rakenne loi leikkihetkelle turvallisen ilmapiirin. Turvallisessa leikkihetkessä lapset uskaltautuivat kokeilemaan taitojaan, ja rohkaistuivat positiivisten kokemusten myötä.

Varhaiskasvatussuunnitelman linjauksen mukaisesti lapselle ominaisten tapojen taustana on aina kieli ja vuorovaikutus. Lapsen kielen kehittämisen on varhaiskasvatussuunnitelman mukaan tarkoitus sisältyä varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan. Lisäksi varhaiskasvatusympäristön suunnittelulla ja toteutuksella katsotaan varhaiskasvatussuunnitelman mukaan olevan oleellinen merkitys lapselle merkityksellisten kokemusten synnyssä ja kielellisessä kehittämisessä. Lapsi tarvitsee lähelleen kasvattajia, jotka tuntevat lapsen yksilöllisen tavan kommunikoida, jotka eläytyvät ja reagoivat lapsen kontaktialoitteisiin ja näin rohkaisevat lapsen halua vuorovaikutukseen. (Nurmilaakso ym. 2011, 18.)

Merkittävin tulos opinnäytetyössäni saavutettiin toisen interventioihin osallistuneen S2-lapsen kohdalla, joka ei alussa puhunut kuin muutaman yksittäisen sanan suomea. Kyseinen lapsi alkoi Kuttu pro-

sessin aikana puhumaan ensin sanoja ja sitten lauseita, ja tätä kehitystä pystyin seuraamaan konkreettisesti vuorovaikutustilanteissa ja interventioista pitämäni kirjallisen dokumentoinnin avulla. Kähkösen ym. (2006) mukaan kuvat ovat silta matkalla lapsen sisäiseen kieleen, ja esimerkiksi tämän lapsen kielen kehityksessä ne olivat tie jo ehkä hyvästä omasta sisäisestä kielestä vuorovaikutukseen ja kommunikatioon ympäristön kanssa, ja tämä alkoi näkyä myös päiväkotiryhmässäkin Kuttu-prosessin edetessä. Projektissani erityisesti tämän lapsen vuorovaikutustaidot hänen mikrosysteemissään korostuivat, sillä mikrosysteemiin kuuluvat lapsen päiväkotia, koti ja kaverit, ja mikrosysteemin kanssa lapsi on suorassa kontaktissa ja vuorovaikutuksessa.

Sen lisäksi, että edellä kuvattu lapsi alkoi kommunikoida projektini aikana suomeksi, alkoi hän myös puhumaan äidinkieltään eli tunnekieltään päiväkotiryhmässä, mitä ei ollut aiemmin tapahtunut. Juuri tämän lapsen itsetunnon kasvua ja kielenkehitystä oli upea seurata, sillä niin suuri oli hänen edistyksensä sanallisessa kommunikoinnissa, mikä näkyi myös hänen itsetunnon vahvistumisessa ja leikki- ja vuorovaikutustaitojen kehittämisessä Kuttu-projektin aikana. Hän osoitti ilonsa ja onnellisuutensa myös elein ja ilmein halaten jokaisen kerrontaosuuden jälkeen omaa kuvavihkoaan, ja myös minua lapsi tervehti joka kerta halaten. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) todetaankin, että vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvyille ja hyvinvoinnille.

Ojasen ym. (2013) mukaan kontekstuaalisen kasvun mallissa varhaiskasvatus on prosessi, jossa lapsi kasvaa ja sosiaalistuu aktiiviseksi toimijaksi omaehtoisen elämyksellisen toimintansa, vertaisryhmäkontaktien ja aikuisten tavoitteellisen ohjauksen avulla. Kuttu leikkiprojekti Pajulinnun päiväkodissa loi mahdollisuuden interventioihin osallistuneille lapsille onnistumisen kokemuksiin ja vahvisti heidän sosiaalisia taitojaan ja kommunikointiaan. Harjoittelemalla strukturoidussa leikkitilanteessa lapset rohkaistuivat käyttämään taitojaan myös leikkitilanteen ulkopuolella.

6 POHDINTA

Sosionomi (AMK) kompetenssit ovat eettinen osaaminen, asiakastyöosaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen, kriittinen- ja osallistava yhteiskuntaosaaminen ja työyhteisö-, johtamis ja yrittäjyysosaaminen. Projektipinnäytetyöni tuki omalla kohdallani jokaista sosionomi (AMK) kompetenssia, ja kompetenssit vakiintuivat osaksi ammatti-identiteettiäni.

Itse koin hyväksi, että interventioissa oli mukana eri kulttuuritaustaisia S2-lapsia, jotka puhuivat suomea toisena kielenään. Sosionomin soveltavaan, kehittävään ja varhaiskasvatuksen eettiseen osaamiseen kuuluu, että tulevana sosionomina kykenen ottamaan huomioon jokaisen yksilön ainutkertaisuuden. Eettinen herkkyyys tarkoittaakin taitoa tunnistaa jokaisen erityispiirteet, tarpeet, oikeudet ja velvollisuudet. Tulevana sosionomina ja varhaiskasvattajana olen sitoutunut monikulttuurisuuteen ja eettiseen suvaitsevaisuuteen, ja tulevaisuudessa monikulttuurisuus näkyykin yhä enenevässä määrin työelämän eri osa-alueilla. Tulevana sosionomina minun tulee osoittaa kiinnostukseni eri kulttuuritaustoista tulevia työntekijöitä ja asiakkaita kohtaan. Lämmin ja kiinnostunut lähestymistapa auttaa vuorovaikutustilanteissa ja luottamuksen rakentamisessa, minkä havaitsin myös Kuttu interventioissa. Erilaisten kulttuurien kohdatessa, on ensiarvoisen tärkeää pitää jokaista ihmistä tasavertaisena, vaikka monikulttuurisuus ja ihmisten erilaiset kulttuuritaustat pitää tuki osata huomioida.

Kuttu-kuvien tuettu leikki materiaali vaatii sitä käyttävältä aikuiselta hyviä vuorovaikutus- ja viestintätaitoja, ja vuorovaikutus onkin erittäin tärkeä peruselementti varhaiskasvatuksen asiakastyössä. Toisen ihmisen kohtaaminen tulee tapahtua aina arvostuksella ja ihmisyyden välityksellä. Sosionomina toimiessa kiinnostus ja arvostus työyhteisön jokaista työntekijää, lasta ja perhettä kohtaan ovat merkityksellisiä työyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Sosionomin varhaiskasvatuksen asiakastyöosaamiseen kuuluu dialoginen ja tasa-arvoinen vuoropuhelu, sekä kasvatusyhteistyö työyhteisössä, verkostoissa ja vanhempien kanssa, missä erityisesti vuorovaikutustaidot korostuvat. Projektissani asiakastyöosaaminen onnistui lasten kanssa, mutta haasteena oli se, että en nähnyt perheitä henkilökohtaisesti, ja tältä osin perheiden kanssa tehty yhteistyö jäi projektissani liian vähäiseksi.

Sosionomina minulla tulee olla laaja-alaista tietoa yhteiskunnasta, palvelujärjestelmästä ja organisatiosta, jossa työskentelen, sekä taitoa ja oikeanlaista asennetta ja eettistä herkkyyttä käyttää tietopohjaa

ja tutkivaa työtettä työssä ja sitä myöten toimia myös työyhteisön ja asiakkaiden hyvinvoinnin johtajana. Vaikka Kuttu materiaali on ollut käytössä jo vuodesta 2006, niin projektipinnäytetyössäni korostui uusi tieto esimerkiksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) kautta, ja Kuttu materiaali oli uusi pedagoginen leikkimenetelmä Pajulinnun päiväkodille, johon sain heidät perehdyttää, ja näin pystyin kehittämään päiväkodin palveluprosesseja.

Sosionomina tarvitsen yhteiskunnallista analyysitaitoa ja minun tulee osata kehittää ja johtaa sosiaalialan työyhteisöjä ja palveluita sekä moniammatillisessa että monimuotoisessa työyhteisössä. Voin olla omalla toiminnallani luomassa rikastuttavaa työyhteisöä, jossa ihmiset innostavat toisiaan ja jossa asiantuntemusta jaetaan ja näin kehitetään osaamista, työyhteisöjä ja palveluprosesseja. Varhaiskasvatuksen ammattilaisena sosionomin kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen eräs tärkeimmistä taidoista on myös osata vahvistaa ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista ja hyvää elämää yhteiskunnassa, mikä toteutui myös projektipinnäytetyöni avulla.

Sosionomilta vaaditaan muuttuvassa ja monialaisessa ympäristössä laaja-alaista osaamista, mutta on kuitenkin lohdullista tietää, että minun ei tarvitse osata heti kaikkea, vaan voin jatkuvasti oppia uutta ja kehittyä ammatissani, sillä oppiminen on elämän pituinen prosessi. Sosionomin tutkimukselliseen kehittämisen- ja innovaatio-osaamiseen varhaiskasvatuksessa kuuluukin, että voin vaikuttaa myös koulutuksen kehittämiseen, ja itse sain projektipinnäytetyössäni olla perehdyttämässä ja kouluttamassa päiväkodin henkilökuntaa Kuttu materiaalin käyttöön. Olen erittäin tyytyväinen, että projektini myötä Kuttu-kuvien tuettu leikki tuli osaksi Pajulinnun päiväkodin toimintasuunnitelmaa.

Projekti kehitti myös työyhteisö- ja johtamisosaamistani, sillä toimin projektissa johtajana, ja vastasin projektin suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista ja loppuraportin kirjoittamisesta. Johtamistyöhön sosionomina tarvitsen tietoa laadukkaasta pedagogiikasta ja oman osaamisen päivittämistä esimerkiksi uusimman teorian tiedon kautta mistä hyvänä esimerkkinä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016). Pedagogisena johtajana minun tulee tiedostaa valtakunnallisen vasun merkitys toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Johtajana toimiessa minun ei kuitenkaan tarvitse tietää kaikkea, mutta johtajana edellytän kuitenkin itseltäni jatkuvaa oppimista ja työn kehittämistä. Pedagogisena johtajana minun tulee myös huomioida erilaisia näkökulmia ja vuorovaikutuksella ja reflektoinnilla työyhteisön kanssa voin luoda uutta tietoa.

Vaikka saavutunkin projektipinnäytetyössäni tavoitteeni ja Kuttu-materiaali tuli osaksi Pajulinnun päiväkodin toimintasuunnitelmaa, koin kuitenkin tärkeimmäksi ja mieltä lämmittävimmäksi asiaksi sen,

että interventioihin osallistunut toinen S2-lapsista, joka ei alussa puhunut kuin muutaman sanan suomea, alkoi Kuttu-prosessin aikana puhumaan lauseita, ja tämä näkyi myös Kuttu tuokioiden ulkopuolellakin. Juuri tämän lapsen kehittymistä oli ilo seurata, sillä niin suuri oli hänen edistyksensä sanallisessa kommunikoinnissa Kuttu-prosessin edetessä. Havaintojeni ja palautteiden perusteella Kuttu-tuokioista hyötyivät kaikki interventioihin osallistuneet lapset, ja lapsen etu on aina tärkein. Positiivista onkin, että projektini myötä muutkin päiväkodin lapset voivat tulevaisuudessa päästä osalliseksi Kuttu-tuokioihin.

Kuttu-menetelmä sai positiivista palautetta lapsilta, perheiltä ja päiväkodin henkilökunnalta. Positiivinen palaute myös minun menetelmäosaamisestani, ryhmänohjaustaidoistani ja lapsilähtöisyydestäni antoi lisää varmuutta siitä, että haluan varhaiskasvatuskelpoisuuden ja toimia tulevana sosionomina lasten kanssa tehtävän työn parissa. Tulevana sosionomina ja varhaiskasvatuksen ammattilaisena tarvitsen riittävää eettistä herkkyyttä siten, että toiminnassani korostuu vastuu, huomioonottaminen ja empatia.

LÄHTEET

- Aaltola, J. & Valli, R. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 4., uudistettu painos. Juva: Bookwell Oy.
- ELLI Early learning Oy. 2016. Saatavissa: www.earlylearning.fi/product_details.php/kuttu-kuvintuettu-leikki. Viitattu 22.4.2017.
- Grönfors, M. 2015. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Toim. Valli, R. & Aaltola, J. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4. uudistettu ja täydennetty painos. Juva: Bookwell Oy.
- Hakkarainen, P. & Bredikyte M. 2013. Kehittävän leikkipedagogiikan perusteet. Vilnius: UAB BALTO print.
- Heikka, J., Hujala, E. & Turja, L. 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Helsinki: Multiprint Oy.
- Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K. Semi, R. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Juva: Bookwell Oy.
- Hujala, E. & Turja, L. 2016. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3., päivitetty painos. Juva: Bookwell Oy.
- Härkönen, U. 2008. Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus – Bronfenbrennerin ekologinen systeemitheoria ihmisen kehittämisessä. Teoksessa A. Niikko, I. Pellikka & E. Savolainen. 2008. (toim.) Oppimista, opetusta, monitieteisyyttä, kirjoituksia Kuninkaankartanonmäeltä. Joensuun yliopisto. Saatavissa: <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/monitiet/harkonen.htm>. Viitattu 22.4.2017.
- Karila, L. & Lipponen, L. 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Juva: Bookwell Oy.
- Kähkönen, A-M., Lindholm, R. & Tahvanainen, H. 2006. KUTTU – Kuvintuettu leikki. Early Learning Oy. Helsinki: Foxoffset Oy.
- Kähkönen, A-M. 2017. Olemuskieli.fi. Saatavissa: <http://olemuskieli.fi/ajankohtaista.html>. Viitattu 19.9.2017.
- Mäntyneva, M. 2016. Hallittu projekti. Jäntevästä suunnittelusta menestykselliseen toteutukseen. Helsingin seudun kauppakamari. Viro: Printon.
- Määttä, P. 2011. Kuttu-prosessin mallintaminen Raahelaisessa päiväkodissa. Projektiohjausraportti. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://www.theseus.fi/handle/10024/38148>. Viitattu 19.9.2017.

Nietosvuori, L. 2008. Luovat ja toiminnalliset menetelmät sosionomin työssä. Teoksessa L. Viinämäki. 2008. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Saatavissa: <https://www.kyamk.fi/folders/Files/Hakutoimisto/Viinamaki>. Viitattu 22.5.2017.

Nurmilaakso, M. & Välimäki, A-L. 2011. Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy – Yliopistopaino.

Ojanen, T., Ritmala, M., Siven, T., Vihunen, R. & Vilen, M. 2013. Lapsen aika. 12. – 15. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Papunet. 2017. Selkeää ja saavutettavaa viestintää. Saatavissa: www.papunet.net/materiaalit/kuva-pankki. Viitattu 29.4.2017.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Opetushallitus. Saatavissa: http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetus-suunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/perusteet. Viitattu 22.5.2017.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2009. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes oppaita 56. Vaajakoski: Gummerus Oy.

Anne Kekkonen-Hietala

**KUTTU -KUVIN TUETTU LEIKKI-PROSESSIN MALLINTAMINEN
PAJULINNUN PÄIVÄKODISSA**

**Opinnäytetyön projektisuunnitelma
CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Marraskuu 2016**

SISÄLLYS

JOHDANTO	1
1 PROJEKTIN TAUSTAT, TARKOITUS JA TAVOITTEET	2
2 OPINNÄYTETYÖN TIETOPERUSTAA	5
2.1 Kuttu – kuvin tuettu leikki.....	6
2.2 Havainnointi	9
3.3 Leikki	10
2.3 Vuorovaikutus	11
3 INTERVENTIOIDEN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA KOHDERYHMÄ	10
4 ARVIOINNIT, PALAUTEET JA NIIDEN ANALYSOINTI JA LUOTETTAVUUS.....	11
5 OPINNÄYTETYÖN AIKATAULU JA RAHOITUSSUUNNITELMA	13
5.1 Opinnäytetyön aikataulu.....	13
5.2 Budjetti	14
LÄHTEET	15
LIITTEET	

Tämä projektisuunnitelma on sosionomi (AMK) opintojeni opinnäytetyötä varten ja kuuluu samalla myös Tutkimus- ja kehittämistoiminta opintojaksoon. Opinnäytetyöni on työelämälähtöinen projektioinnäytetyö, jonka aiheena on Kuttu-kuvien tuettu leikki prosessin mallintaminen Pajulinnun päiväkodissa.

Projektisuunnitelman alussa kerron opinnäytetyön taustasta ja tarkoituksesta, sekä esittelen projektin tulostavoitteet, toiminnalliset tavoitteet ja oppimistavoitteet. Tämän jälkeen käsittelen opinnäytetyön tietoperustan. Seuraavaksi suunnitelmassa näkyy interventioiden suunnittelu, kohderyhmä sekä suunnitelma arviointien ja palautteiden mittareista ja luotettavuudesta. Lopuksi projektisuunnitelma sisältää opinnäytetyön aikataulun ja rahoitussuunnitelman.

Opinnäytetyöni tilaaja on Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuspalvelut, ja opinnäytetyön interventiot on sovittu toteutettavaksi Pajulinnun päiväkodissa. Pajulinnun päiväkodin henkilöstö havainnoi projektini interventioiden avulla sitä, miten Kuttu -kuvien tuettu leikki- kuvakorteilla voidaan antaa pedagogista tukea lasten leikki- ja vuorovaikutustaitojen sekä kielenkehityksen tukemiseen sekä Kuttu prosessin mallintamisen avulla omaksuu Kuttu kuvien tuettu leikki materiaalin ja toimintamenetelmän osaksi päiväkodin leikkimenetelmiä ja siten myös mahdollisesti osaksi toimintasuunnitelmaansa uutena pedagogisena materiaalina.

Opinnäytetyön pääkäsitteet ovat; Kuttu kuvien tuettu leikki, havainnointi, leikki ja vuorovaikutus.

Opinnäytetyö on työelämlähtöinen projektiopinnäytetyö. Projektin tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa toimintaa pienryhmässä Kuttu kuvin tuettu leikki materiaalin avulla ja tuoda materiaali ja toimintamenetelmä tutuksi Pajulinnun päiväkodin työntekijöille. Projektin asiakaslähtöisenä tavoitteena on antaa pedagogista tukea lasten vuorovaikutustaitojen, leikkitaitojen ja kielenkehityksen vahvistamiseen, sekä kerätään havaintoja miten Kuttu-materiaali tukee lasten leikkiä ja kommunikaatiotaitoja. Kuttu interventioden lähtökohtina ovat lapsilähtöisyys, leikki ja vuorovaikutus lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden, ja interventioissa on mukana päiväkodin henkilökuntaa havainnoimassa ja samalla omaksumassa materiaalin käyttöä.

Projektini interventioden avulla päiväkodin henkilökunta saa mahdollisuuden tutustua materiaaliin ja sen käyttöön, ja myös minä itse saan projektin toteutuksen myötä kokemusta Kuttu leikkimenetelmästä pedagogisena menetelmänä. Pajulinnun päiväkodin johtaja on tilannut päiväkodille Kuttu – materiaalin, jota kautta saan materiaalin käyttöni, ja voin mallintaa materiaalia päiväkodissa, ja päiväkotia saa toteuttamieni interventioden myötä uuden pedagogisen toimintatavan osaksi yksikkökohtaista toimintasuunnitelmaansa.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi, joka perustuu lapsen viihtymiselle, oppimiselle ja kehitykselle. Kun lapsen perustarpeet otetaan huomioon ja lapsi saa toimia itselleen ominaisella ja motivoivalla tavalla, hänen hyvinvointinsa lisääntyy. Lapselle ominaiset tavat toimia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen. Toiminnan päätyttyä on tärkeää arvioida, mitä opittiin, koettiin ja minkälaisia kasvatuksellisia tavoitteita saavutettiin. (Laine, Ruishalme, Salervo, Siven & Välimäki. 2014, 133 – 134.)

Leikki on lapselle ominainen tapa toimia, ja leikissä opitut taidot edistävät elinikäistä oppimista ja tuovat iloa elämään. Interventioita arvioin havainnoimalla lapsia, sekä keräämällä palautetta lapsilta, perheiltä ja päiväkodin henkilökunnalta. Interventioden jälkeen tulen arvioimaan myös omaa toimintaani kasvatustajana ja kasvatuskumppanina sekä tekemääni kasvatusyhteistyötä työyhteisössä sosionomi (AMK) kompetenssien kautta.

Kuttu – kuvin tuettu leikki materiaalia ei ole aikaisemmin käytetty Kokkolan varhaiskasvatuksessa, vaan materiaali on vasta tänä vuonna hankittu sekä kaupungille, että Pajulinnun päiväkodille. Pajulinnun päiväkotiki haluaa projektioinnäyttyöni avulla omaksua toimintamenetelmän osaksi päiväkodin leikkimenetelmiä ja tuoda toimintamenetelmän mahdollisesti lapsikohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin. Oinnäytetyöni lisäarvona voi olla, että Kuttu materiaalin avulla toteutettu leikkipedagogiikka tulee osaksi kuntakohtaista varhaiskasvatusta kaupungille hankitun materiaalin myötä.

Seuraavassa kaaviossa on esitelty oinnäytetyöni tulostavoitteet, toiminnalliset tavoitteet ja oppimistavoitteet asiakaslähtöisesti ja organisaatio sekä sosionomi (AMK) varhaiskasvatustaidot huomioiden.

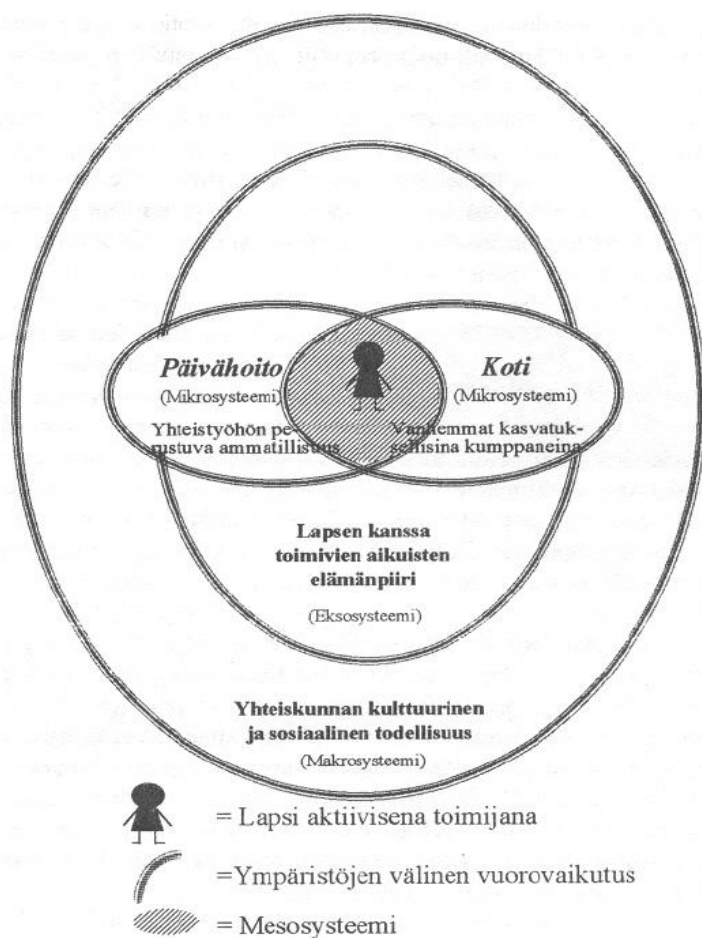
Tavoitteet	Asiakaslähtöiset	Organisaatio	Sosionomi (AMK)
Oppimistavoitteet	<p>Lapset saavat myönteisen kokemuksen uudenlaisesta tavasta leikkiä ja ilmaista itseään Kuttu-materiaalin avulla.</p> <p>Perheiden myönteiset kokemukset interventiosta.</p>	<p>Uusi leikkipedagoginen työskentelytapa tuuksi henkilökunnalle.</p> <p>Kuttu-materiaalin käytön omaksuminen yksikössä.</p>	<p>Osaan arvioida lapsien yksilölliset tarpeet, sekä tukea ja ohjata heitä varhaiskasvatuksen periaatteiden mukaisesti.</p> <p>Osaan arvioida ja kehittää varhaiskasvatuksen työkäytäntöjä ja menetelmiä.</p>
Toiminnalliset tavoitteet	<p>Lasten ja perheiden osallisuus: Yhteydenpito lasten perheiden kanssa liittyen Kuttu materiaalin avulla toteutettaviin interventiuihin.</p> <p>Kymmenen intervention toteutus pienryhmässä Kuttu-materiaalin avulla.</p> <p>Lasten ja perheiden antama arviointi interventiosta.</p>	<p>Työyhteisö on mukana havainnoimassa Kuttu-materiaalin käyttöä.</p> <p>Työyhteisö arvioi opinnäytetyöntekijän menetelmäosaamisen, ohjausosaamisen ja lapsilähtöisyyden.</p>	<p>Suunnittelen, toteutan ja arvioin lapsilähtöisesti kymmenen interventiota Kuttu-materiaalin avulla.</p>
Tulostavoitteet	<p>Lasten itsetunnon vahvistuminen.</p> <p>Interventioiden avulla lapset saavat pedagogista tukea leikkitaitojen vahvistumiseen.</p> <p>Lapset saavat pedagogista tukea vuorovaikutustaitojen vahvistumiseen.</p> <p>Kielenkehityksen tukeminen lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden.</p>	<p>Kuttu kuvakortein tuettu leikki päiväkodin toimintamenetelmäksi.</p> <p>Kuttu kuvakortein tuettu leikki osaksi päiväkodin toimintasuunnitelmaa.</p>	<p>Sosionomi (AMK) varhaiskasvatus kompetenssien vakiintuminen osaksi ammatti - identiteettiäni.</p> <p>Varhaiskasvatustaitojen kehittyminen.</p> <p>Valmis opinnäytetyö.</p>

Koska varhaiskasvatuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toinen toisiltaan, perustuu opinnäytetyöni tietoperusta kontekstuaaliseen teoriaan, joka tarkoittaa lapsen eri kasvuympäristöjen yhteyksien hahmottamista ja kasvuympäristöjen välisen vuorovaikutuksen painottamista.

Kontekstuaalinen malli painottaa varhaiskasvatusta, jonka keskipisteenä ovat lapsi ja hänen toimintaympäristönsä, jossa lapsi kasvaa, kehittyy ja oppii koko ajan. Myös varhaiskasvatus on prosessi, jossa lapsi kasvaa ja sosiaalistuu aktiiviseksi toimijaksi omaehtoisen elämyksellisen toimintansa, vertaisryhmäkontaktien ja aikuisten tavoitteellisen ohjauksen avulla. Mallin mukaan lapsi on luontaisesti utelias ja kykenevä vuorovaikutukseen ympäristönsä kanssa, ja lasta pidetään omaan elämäänsä vaikuttavana aktiivisena oppijana ja toimijana. (Ojanen, Ritmala, Siven, Vihunen & Vilen. 2011, 295.)

Kontekstuaalinen teoria korostaa lapsen asemaa osana ympäristöään eli kontekstia. Kun halutaan ymmärtää lapsen toimintaa, on otettava huomioon lapsen koko ympäristö. Olennaista on, että kasvu ja kehitys ovat aikuisten ja lasten sekä lasten keskinäisen yhteistoiminnan tulosta. Aikuisen toimintaa pohditaan kontekstuaalisen kasvun mallissa siitä näkökulmasta, kuinka mielekäästä se on lapsen toimintojen kannalta. (Ojanen ym. 2011, 295.)

Kontekstuaalisen kasvun mallissa käytetään käsitteitä mikrosysteemi, johon kuuluvat esimerkiksi lapsen koti ja päivähoito, mesosysteemi kuten kodin ja päivähoidon välinen kumppanuus, ekosysteemi esimerkiksi lasten parissa toimivien aikuisten elämänpiiri ja makrosysteemi, johon kuuluu yhteiskunnan kulttuurinen ja sosiaalinen todellisuus. Ojanen ym. ovat esittäneet teoksessaan Lapsen aika kontekstuaalisen kasvun mallin perheessä ja päivähoidossa kasvavan lapsen näkökulmasta Hujalan, Parrilan, Lindbergin, Nivalan, Tauriaisen & Vartiaisen mukaan, joka näkyy kuviossa 1.



KUVIO 1. Kontekstuaalisen kasvun malli (Ojala ym. 2011, 295.)

2.1 Kuttu – kuvin tuettu leikki

Kuttu on kehitetty tukemaan lasten kommunikaatio-, vuorovaikutus- ja leikkitaitoja. Se soveltuu vuorovaikutteiseen leikkiin kaikille lapsille, mutta erityisesti siitä hyötyvät lapset, joilla on puutteita joko leikkitaidoissa ja / tai kommunikoinnissa. Kuvien käytölle ei kuitenkaan tarvita häiriödiagnoosia, vaan normaalisti kehittyvät lapsetkin hyötyvät kuvan tuomasta visuaalisesta tuesta. Kuttu soveltuu käytettäväksi myös lasten leikin ja vuorovaikutuksen arvioinnissa. Kuttu kehittää lapsen kielen lisäksi myös leikkitaitoja ja valmiuksia vaikuttaa leikin kulkuun, kykyä suunnitella, toteuttaa ja nauttia leikistä, kuvien avulla itseilmaisua sekä omien ajatusten ja leikki-ideoiden käyttöä. (ELLI Early learning Oy. 2016.)

Kuvat leikkivälineenä houkuttelevat lasta monipuolisiin leikkikokonaisuuksiin, mikä korostaa lapsen sisäistä kielen käyttöä. Kuvien tuetussa leikissä käytetään kuvia leluina ja kommunikaatiovälineinä. Kun lapsi leikkii kuvilla, korostuu esineen merkitys eikä mekaniikka. Tavoitteena Kuttu-leikissä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä käyttäen hyödyksi leikin ja vuorovaikutuksen elementtejä. Tavoitteena on myös auttaa lasta pääsemään tasavertaisemmin mukaan muiden lasten leikkeihin tuetun leikki-tilanteen ulkopuolellakin. Kun lapsi ensin harjoittelee leikkimistä strukturoidussa leikki-tilanteessa aikuisen tuella, oppii hän vuorottelun ja toisen huomioimisen taitoja. (Kähkönen, Lindholm & Tahvanainen 2006, 10–11; Antti 2011, 10.)

Kuvien tuetun leikin pohjana on samana toistuva struktuuri, joka koostuu neljästä osiosta: aloitus, leikki, kerronta ja lopetus. Struktuuri antaa leikille eheän ja turvallisen kehyksen ja sen etenemistä seurataan seinällä olevista kuvista. Leikin etenemisen apuna käytetään valikkokuvia, ja leikkiosion päätteeksi leikit palautetaan mieleen kerrontakuvien avulla. Valikko- ja kerrontakuvat ovat eri leikkiteemoja kuvaavia kortteja. Valmiita leikkiteemoja kuvien tuetussa leikissä ovat koti, kauppa, maatila, puisto, ravintola, retki ja sairaala. Leikin aikana voi useampikin leikkiteema olla esillä samanaikaisesti, jotta lapset voivat leikin edetessä palata niihin uudelleen. Leikki-tilassa vapaata lattiatilaa tulisi olla riittävästi, jotta leikkiteemat mahtuvat hyvin esille. Aikaa on hyvä varata noin 45- 60 minuuttia ja kiireen tuntua ei saa olla. Leikin sisältö ja käytetty aika voi kuitenkin eri kerroilla olla lasten toiveiden ja valintojen mukaan hyvinkin erilainen. Kuttua toteutetaan säännöllisesti kymmenen leikkikertaa. Kuvien tuetun leikin jatkotarve tulee arvioida aina lapsikohtaisesti ja ottaa huomioon lapsen leikki- ja vuorovaikutustaitojen edistyminen. (Kähkönen ym. 2006, 12, 16.)

Tavoitteena on tutustuttaa lapset kuvakommunikaatioon mahdollisimman luontevasti heille tutussa ympäristössä. Aikuinen tukee lapsia leikin aloittamisessa ja eteenpäin viemisessä ja auttaa toteuttamaan lasten leikki-ideoita. Aikuisen tehtäviin kuuluu myös luoda leikille turvallinen ja kiireetön ilmapiiri. Mikäli lapset eivät keksi mitä leikkisivät, näytetään heille valikkokuvista tarjolla olevia leikkiteemoja. Parhaimmillaan riittää aikuisen antamat sanalliset vihjeet tai että hän kommentoi leikin kulkua ääneen. Sen mukaan, miten lasten leikki etenee, aikuinen tarjoaa lapsille heidän tarvitsemiaan kuvia. Hän voi myös piirtää lisäkuvia lasten ideoiden pohjalta. Lasten ideat ja toteuttamistapa saavat yhä enemmän tilaa leikin edetessä, ja tavoitteena on saada leikki etenemään ja sujumaan ilman aikuista. (Kähkönen ym. 2006, 12–14.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa todetaan havainnoista seuraavaa: Henkilöstön tehtävänä on havainnoida lapsen kehitystä systemaattisesti ja tietoisesti sekä ottaa havainnointitieto huomioon toiminnan suunnittelussa. Havainnointi on siis kaiken toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen sekä arvioinnin perusta, sillä havainnoinnin avulla saadaan tietoa, miten kasvattajan tulee toimia yksittäisen lapsen ja lapsiryhmän kanssa edistääkseen heidän hyvinvointiaan. (Koivunen & Lehtinen. 2015, 16.)

On tavallista, että havaintojen tekeminen yhdistetään osallistumiseen. Osallistuminen havainnoinnin apuvälineenä tuo aineistonkeräykseen myös muut aistit kuin kuulon ja näön. Se mahdollistaa myös tunteiden hyödyntämisen joidenkin ilmiöiden ja asioiden tarkastelussa. Havainnointitietoa on mahdollista yhdistää onnistuneesti myös muulla tavoin kerättyyn aineistoon. (Grönfors. 2015, 150 – 152.)

3.3 Leikki

Leikki on lapselle luontainen tapa toimia ja ajatella. Lapselle luonteva toiminta vahvistaa hänen hyvinvointiaan ja käsitystä itsestään sekä lisää hänen osallistumismahdollisuuksiaan. Lapset käyttävät leikkinsä aineksina kaikkea näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Leikissään lapset jäljittelevät ja luovat uutta. Reaalimaailman sekä fantasian ja fiktion piiristä he poimivat itselleen merkityksellisiä asioita, jotka kääntävät leikin kielelle. Kaikki, mikä näkyy leikissä, on lapselle merkityksellistä, vaikka kaikki lapselle merkityksellinen ei leikissä näyäkään. (Stakes oppaita 56, 21.)

Tyydytystä tuova leikki on usein riippuvainen kasvattajien toiminnasta. Kasvattajat osaavat eritellä leikkejä myös oppimisen näkökulmasta. He ymmärtävät leikin merkityksen esimerkiksi kuvittelun kyvyn, toisen asemaan asettumisen, sosiaalisten taitojen, kielen oppimisen ja liikunnallisten taitojen kannalta. He osoittavat arvostustaan leikkiä kohtaan kuuntelemalla lapsia, mikä merkitsee sekä leikin havainnointia että kielellistä kommunikointia lasten kanssa. (Stakes oppaita 56, 21.)

Kehittävässä leikkipedagogiikassa olennainen piirre on se, että siinä luodaan toimintaympäristöjä, jotka kehittävät sekä aikuisia että lapsia. Pedagogisen menetelmän ytimenä on aikuisten aito ja aktiivinen osallistuminen lasten leikkiin siten, että tavoitteena on yhteisen pitkäkestoisen leikin aikaan saaminen, joka voi yllyttää osanottajia luoviin tekoihin. (Hakkarainen & Bredikyte. 2013, 243.)

Varhaiskasvatussuunnitelman linjauksen mukaisesti lapselle ominaisten tapojen taustana on aina kieli ja vuorovaikutus. Lapsen kielen kehittämisen on Vasun mukaan tarkoitus sisältyä varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan. Lisäksi varhaiskasvatusympäristön suunnittelulla ja toteutuksella katsotaan Vasun mukaan olevan oleellinen merkitys lapselle merkityksellisten kokemusten synnyssä ja kielellisessä kehittämisessä. Lapsi tarvitsee lähelleen kasvattajia, jotka tuntevat lapsen yksilöllisen tavan kommunikoida, jotka eläytyvät ja reagoivat lapsen kontaktialoitteisiin ja näin rohkaisevat lapsen halua vuorovaikutukseen. (Nurmilaakso & Välimäki. 2011, 18.)

Vuorovaikutus on ajatusten ja tunteiden jakamista ja peilaamista, yhdessä tekemistä ja yhdessä olemista. Vuorovaikutuksessa on kaksi ilmaisullista muotoa: sanaton ja sanallinen viestintä. Sanaton viestintä liittyy ilmeisiin, eleisiin ja muihin kielenulkoisiin viestintämuotoihin. Verbaalinen vuorovaikutus liittyy puhuttuun kieleen ja sen ymmärtämiseen. (Vilen, Leppämäki & Ekström. 2008, 19 – 20.)

Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteää yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden. (Stakes oppaita 56, 17.)

Lapsi oppii ilmaisemaan itseään, kun hänelle annetaan siihen mahdollisuus ja kun hän saa ympäristöstään malleja siitä, miten asioista voidaan puhua. Kieli on itseilmaisun tärkein väline, joka myös kehittyy. Ilmaisemalla omia tunteitaan kasvattajat auttavat lasta ymmärtämään miltä asiat toisista tuntuvat. (Laine ym. 2014, 165.)

Kasvattaja voi tuottaa ja tarjota lapsille tilaisuuksia toimia sujuvammin vertaisryhmässä ja oppia yhdessä toimiessaan. Tähän liittyy sekä kasvattajan rooli fyysisen ympäristön rakentajana että läsnäolo vuorovaikutuksessa, jonka kohteena ovat lasten kiinnostukset. Kasvattaja voi olla välittäjä, tulkki ja toiminnan mahdollistaja, joka kokoaa lapsia yhteisen toiminnan ääreen. (Karila & Lipponen. 2013, 108.)

3 INTERVENTIOIDEN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA KOHDERYHMÄ LIITE 1/12

Projektin suunnittelusta ja toteutuksesta vastuu on opinnäytetyöntekijällä eli minulla. Lisäksi projektissa on mukana työelämäohjaaja sekä ohjaava opettaja. Pajulinnun päiväkodin henkilökunta valitsee 3 – 5 vuotiaiden lasten ryhmästä 3-4 hengen pienryhmän, jonka kanssa interventiot toteutetaan. Opinnäytetyöntekijänä toteutan kymmenen interventiota Kuttu -kuvin tuetun leikkimateriaalin avulla viiden viikon aikana päiväkodin henkilökunnan kanssa erikseen sovittuina päivinä.

Interventioihin osallistuvien lasten huoltajilta pyydän kirjallisen suostumuksen, että lapsi saa osallistua leikkiprojektiin ja sen havainnointiin. Lupakirjeessä kerron lyhyesti ja ymmärrettävästi opinnäytetyöni sisällöstä, ja tuon myös esiin sen, että perheiden anonymiteetti turvataan projektin eri vaiheissa. Olen laatinut lupakirjeen (LIITE 1), jonka toimitan päiväkotiin annettavaksi lasten vanhemmille joulukuussa 2016.

Päiväkotiin tehtävissä kymmenessä interventioissa ovat opinnäytetyöntekijän ennalta suunnittelemat aloitus ja lopetus, mutta lapset valitsevat mikä teema tai teemat otetaan tuokiolla käyttöön ja vaikuttavat itse leikin kulkuun. Tarvittaessa interventioiden ohjaajana voin ohjata ja monipuolistaa leikkiä ja sen etenemistä. Interventioihin sisältyy kymmenen leikkikertaa, joiden pohjana on samana toistuva struktuuri, joka koostuu neljästä osiosta: aloitus, leikki, kerronta ja lopetus. Struktuuri antaa leikille eheän ja turvallisen kehyksen ja sen etenemistä seurataan seinällä olevista kuvista. Leikin etenemisen apuna käytetään valikkokuvia ja leikkiosion päätteeksi leikit palautetaan mieleen kerrontakuvien avulla. Valikko- ja kerrontakuvat ovat eri leikkiteemoja kuvaavia symboleja.

Leikin alussa lapset valitsevat itselleen leikkihahmon, pojan tai tytön ja nimeävät hahmot yhdessä aikuisen kanssa. Leikkihahmoille valitaan talot sekä lisätään vielä kylpyhuone ja makuuhuone. Lasten valitsemasta leikkiteemasta riippuen huoneita lisätään koti- sekä leikkiympäristöön. Valmiita leikkiteemoja ovat kauppa, maatila, puisto, ravintola, retki ja leikkihuone. Leikin aikana voi useampi leikkiteema olla esillä samanaikaisesti, jotta lapset voivat leikin edetessä palata niihin uudelleen. Interventioissa sopeutan ohjaamisen lasten tarpeiden mukaan ja ohjaan ja neuvon lapsia heidän ikä- ja kehitystasonsa huomioiden.

4 ARVIOINNIT, PALAUTEET JA NIIDEN ANALYSOINTI JA LUOTETTAVUUS

Tutkimusstrategiana toimintatutkimus on sosiaalinen prosessi, joka pyrkii käytännön toiminnan ja teoreettisen tiedon vuorovaikutukseen. Projektiopinnäytetyö on toimintatutkimus, jossa liikutaan ja toimitaan sekä yksilöllisellä että sosiaalisella tasolla. Arvioinnin kohteina ovat yhteisön toimintatavat, osallistujien omaa toimintaansa koskeva ymmärtämiskyky ja itse toimintatilanne. Toimintatutkimuksen eräs lähtökohta on reflektiivinen ajattelu. Reflektoidessaan ihminen tarkastelee omia ajatus- tapojaan ja kokemuksiaan. (Aaltola & Valli. 2015, 26.)

Varhaiskasvatuksessa lasten havainnointi on pääasiallinen arvioinnin menetelmä. Havainnointi kohdistuu lapsen toimintaan ja kokemuksiin. Henkilöstö seuraa lasten keskusteluja, heidän tunteitaan, vuorovaikutusta ja myös epäonnistumisia ymmärtääkseen kuinka lapset toimivat ja ajattelevat. Arvioinnissa tulee huomioida lapsen ikä, kielenkehitys, kulttuuri ja muut yksilölliset ominaisuudet. (Heikka, Hujala & Turja. 2009, 75.)

Fonsen (2014) puhuu leikistä lapselle ominaisena toimintatapana ja toteaa, että leikin tukeminen ja leikkiympäristön tarkoituksenmukainen suunnittelu edellyttävät leikin huolellista havainnointia sekä tietoisuutta lasten kehitysvaiheesta ja mielenkiinnon kohteista. Onnistunut leikki edellyttää usein epäsuoraa tai suoraa ohjausta. (Koivunen ym. 2015, 163.)

Käytän interventioissa osallistuvan havainnoinnin menetelmää eli havainnoin lapsia interventioiden aikana ja dokumentoin havaintoja ylös. Havaintojeni avulla voin mahdollisesti muuttaa heti toimintaani interventioiden aikana, mikäli jokin ei näytä toimivan. Palautetta interventioista saan havainnoimalla lapsia ja lisäksi kysyn lapsilta heidän mielipidettään suullisesti ja käytän hymiötä (LIITE 2), joiden avulla lapset saavat antaa palautetta jokaisesta interventiosta.

Toimivan vuorovaikutuksen ja reflektiivisen keskustelun avulla varhaiskasvattaja voi lisätä ymmärrystään ja sensitiivisyyttään siitä, miten toiset havaitsevat, ajattelevat ja tuntevat. Tulemalla tietoiseksi eriävistä näkökulmista voi ymmärtää omia toimintamallejaan ja tehdä päätöksiä niiden vahvistamisesta tai muuttamisesta. Yhteisen pohdinnan avulla työntekijät luovat merkityksiä kokemuksilleen. (Hujala & Turja. 2016, 310.)

Jokaisen Kuttu-tuokion jälkeen pyydän ryhmän työntekijältä, joka on mukana toimintahetkellä, suullisen palautteen. Projektini toiminnallisen osuuden päättyessä pyydän ryhmän henkilökunnalta sekä lasten vanhemmilta kirjallisena palautetta siitä, miten he arvioivat projektin sujuneen ja sekä mielipidettä projektin hyödyllisyydestä (LIITE 3 & 4). Myös omasta toiminnastani ohjaajana ja varhaiskasvattajana pyydän palautetta päiväkodin henkilökunnalta. Kuttu interventioden päätyttyä keskustelomme myös päiväkodin henkilökunnan kanssa projektista päiväkodin viikkopalaverissa. Opinnäytetyön laatuun vaikuttavat interventioden aikana ja niiden jälkeen kerätty palaute, niin lapsilta, perheiltä kuin päiväkodin työntekijöiltäkin.

Osallistumiseen ja havainnointiin perustuva raportti perustuu henkilökohtaiseen tutkimuskokemukseen, vuorovaikutukseen tutkittavien ja tutkijan välillä. Raportissa pyritään säilyttämään autenttisuus parhaalla mahdollisella tavalla. Raportin kirjoittaja on myös tutkimuksen subjekti sekä oman vuorovaikutuksensa, myöskin analyttisen roolinsa kautta. (Grönfors. 2015, 160.)

Projektini aikana noudatan varhaiskasvatuksen lainsäädäntöä, ja olen sitoutunut noudattamaan salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta, eikä työssäni käy ilmi lasten tai perheiden henkilötiedot. Projektissa huomioin Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman ja yhteistyöpäiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman.

5 OPINNÄYTETYÖN AIKATAULU JA RAHOITUSSUUNNITELMA

Projektin elinkaaren tarkasteleminen on hyvä keino saada kokonaiskuva projektista. Projektilla on alkamis- ja päättymisajankohta, jotka muodostavat projektin keston. Projekti jakaantuu elinkaarellaan useampaan vaiheeseen. Nämä vaiheet eroavat toisistaan esimerkiksi toiminnoiltaan, ominaisuuksiltaan ja työskentelytavoiltaan. (Mäntyneva. 2016, 15.)

5.1 Opinnäytetyön aikataulu

Käynti yhteistyöpäiväkodissa	Toukokuu 2016
Projektin ideointi	Toukokuu-kesäkuu 2016
Käynti yhteistyöpäiväkodin erityislastentarhan opettajan luona	15.8.2016
Kuttu materiaaliin tutustuminen	15.8. - 25.8.2016
Tapaaminen päiväkodin johtajan kanssa.	25.8.2016
Kuttu materiaaliin tutustuminen	Syyskuu 2016
Projektisuunnitelman esittely	Lokakuu 2016
Tutkimuslupa	Marraskuu 2016
Yhteistyösopimuksen allekirjoitus	Marraskuu 2016
Kuttu materiaalin laminointi, leikkaus ja käyttövalmiiksi tekeminen	Marraskuu-joulukuu 2016
Lupakirje vanhemmille	Joulukuu 2016
Päiväkodin lapsiryhmään tutustuminen	Tammikuu 2017
Kymmenen interventiota pienryhmässä	Tammikuu-helmikuu 2017
Keskustelu ja suullinen palaute leikkiprojektista	Helmikuu 2017
Kirjallinen palaute henkilökunnalta ja vanhemmilta	Helmikuu 2017
Projektista saatujen kokemusten ja havaintojen analysointi	Maaliskuu-huhtikuu 2017
Välikirjoitus	Toukokuu 2017

Projektiraportin kirjoittaminen	Toukokuu-heinäkuu 2017
Esitarkastus	Elokuu 2017
Valmis opinnäytetyö	Syyskuu 2017

5.2 Budjetti

Oman työni osuus projektissa on noin 423 tuntia, josta ei tule laskennallisia kuluja. Kuttu – materiaalin saan Pajulinnun päiväkodilta, joten siitä ei tule laskennallisia kuluja, ja toimintatila sijaitsee yhteistyöpäiväkodissa, josta ei myöskään tule laskennallisia kuluja. Kopiopaperit ja tulostimen väripatruunat hankin itse, eli projektioinnäytetyön budjetti on noin 50 euroa.

Aaltola, J. & Valli, R. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 4., uudistettu painos. Juva: Bookwell Oy.

ELLI Early learning Oy. 2016. Saatavissa: www.earlylearning.fi/product_details.php/kuttu-kuvin-tuettu-leikki. Viitattu 22.4.2016.

Grönfors, M. 2015. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Toim. Valli, R. & Aaltola, J. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Juva: Bookwell Oy.

Hakkarainen, P. & Bredikyte M. 2013. Kehittävän leikkipedagogiikan perusteet. Vilnius: UAB BALTO print.

Heikka, J., Hujala, E. & Turja, L. 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Helsinki: Multiprint Oy.

Hujala, E. & Turja, L. 2016. Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3., päivitetty painos. Juva: Bookwell Oy.

Karila, L. & Lipponen, L. 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Juva: Bookwell Oy.

Kähkönen, A-M., Lindholm, R. & Tahvanainen, H. 2006. KUTTU – Kuvin tuettu leikki. Early Learning Oy. Helsinki: Foxoffset Oy.

Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Siven, T. & Välimäki, P. 2014. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Mäntyneva, M. 2016. Hallittu projekti. Jäntevästä suunnittelusta menestykselliseen toteutukseen. Helsingin seudun kaupunkamari. Viro: Printon.

Nurmilaakso, M. & Välimäki, A-L. 2011. Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy – Yliopistopaino.

Ojanen, T., Ritmala, M., Siven, T., Vihunen, R. & Vilen, M. 2011. Lapsen aika. 12. – 14. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Papunet. 2016. Saatavissa: www.papunet.net/materiaalit/kuvapankki. Viitattu 7.10.2016.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2009. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes oppaita 56. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilen, M., Leppämäki, P. & Ekström, L. 2008. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. 3., uudistettu painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Hyvät vanhemmat!

Olen sosionomi opiskelija ja opinnäytetyöni aiheena on KUTTU -kuvien tuettu leikki- kuvakorttien käyttöönotto lapsenne päiväkodissa. Kuttu- kuvien tuetussa leikissä hyödynnetään kuvia sekä leluina että kommunikaatiovälineinä.

Tarkoitukseni on suunnitella ja toteuttaa tammi-helmikuussa 2017 kymmenen leikkituokiota KUTTU materiaalia käyttäen ja havainnoida, tukeeko materiaali lasten leikkiä ja vuorovaikutusta.

Olen sitoutunut noudattamaan salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta. Saadun aineiston käsittelen luottamuksellisesti eikä työssäni käy ilmi lasten tai vanhempien henkilötiedot.

Pyydän teitä palauttamaan lupalapun ryhmän henkilökunnalle viimeistään 16.12.2016.

Ystävällisin terveisin

Anne Kekkonen-Hietala

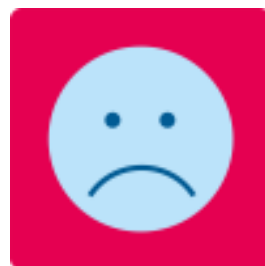
puh. 040-7572614

e-mail. anne.kekkonen-hietala@cou.fi

Annan luvan lapseni _____ (lapsen nimi) osallistumiseen leikkituokioihin ja leikin havainnoimiseen.

Huoltajan allekirjoitus

Miltä sinusta tuntui tänään KUTTU leikkihetkessä ja leikin jälkeen? Merkitse mikä ilme kuvaa tunteitasi.



Palautekysely KUTTU – kuvin tuettu leikkituokioihin osallistuneiden lasten vanhemmille

Onko lapsenne puhunut päiväkodissa pidetyistä Kuttu-leikkituokioista kotona?

Kyllä _____

Ei _____

Jos lapsenne on kertonut Kuttu-leikkituokioista, miten hän on kokenut tuokiot?

Lapsi piti tuokioista. _____

Lapsi ei pitänyt tuokioista. _____

En osaa sanoa. _____

Mitä lapsi on kertonut leikkituokioista?

Oletteko olleet vanhempina tyytyväisiä, että lapsenne on ollut mukana Kuttu-leikkituokioissa?

Kyllä _____

Ei _____

En osaa sanoa _____

Mitä muuta haluaisitte sanoa liittyen lapsenne osallistumiseen Kuttu-leikkituokioihin?

Palautekysely Kuttu - kuvin tuettu leikki - prosessin mallintamisen havainnointiin osallistuneille Pajulinnun päiväkodin työntekijöille.

Olen tyytyväinen, että päiväkodissa on järjestetty Kuttu – kuvin tuettu leikki- prosessin mallintaminen.

Kyllä _____

Kohtalaisesti _____

En osaa sanoa _____

Hieman _____

En ollenkaan _____

Perustelut:

Kuttu materiaali otetaan päiväkodissa käyttöön projektinopinnäytetyön myötä.

Kyllä _____

Todennäköisesti kyllä _____

En osaa sanoa _____

Todennäköisesti ei _____

Ei _____

Perustelut:

Kuttu – kuvin tuettu leikki - materiaali tuki leikkituokioihin osallistuneiden lasten leikkitaitoja.

Erinomaisesti	_____
Hyvin	_____
En osaa sanoa	_____
Heikosti	_____
Ei ollenkaan	_____

Perustelut:

Kuttu – kuvin tuettu leikki – materiaali tuki leikkituokioihin osallistuneiden lasten vuorovaikutustaitoja.

Erinomaisesti	_____
Hyvin	_____
En osaa sanoa	_____
Heikosti	_____
Ei ollenkaan	_____

Perustelut:

Opinnäytetyöntekijä toteutti interventiot ja ohjaustilanteet lapsilähtöisesti.

Erinomaisesti	_____
Hyvin	_____
En osaa sanoa	_____
Heikosti	_____
Ei ollenkaan	_____

Perustelut:

Opinnäytetyöntekijä hallitsi menetelmäosaamisen.

Erinomaisesti	_____
Hyvin	_____
En osaa sanoa	_____
Heikosti	_____
Ei ollenkaan	_____

Perustelut:

Opinnäytetyöntekijä hallitsi ryhmänohjaustaidot.

Erinomaisesti _____

Hyvin _____

En osaa sanoa _____

Heikosti _____

Ei ollenkaan _____

Perustelut:

Mitä muuta haluaisit sanoa liittyen Kuttu – kuvin tuettu leikki - prosessin mallintamiseen Pajulinnun päiväkodissa?

Kiitos Pajulinnun päiväkodille yhteistyöstä!

Anne Kekkonen-Hietala

Tämä vihko on lapsenne Kuttu-vihko, johon kerätään kuvia Kuttu-leikkituokioista. Kuvien avulla lapsi voi palauttaa mieleensä leikkituokion leikit, ja kertoa niistä myös kotona.

Vihko voi toimia viestivihkona myös kodin ja leikkituokioiden vetäjän välillä.

Yhteistyöterveisin

Anne

Tämä vihko on lapsenne Kuttu-vihko, johon kerätään kuvia Kuttu-leikkituokioista. Kuvien avulla lapsi voi palauttaa mieleensä leikkituokion leikit, ja kertoa niistä myös kotona.

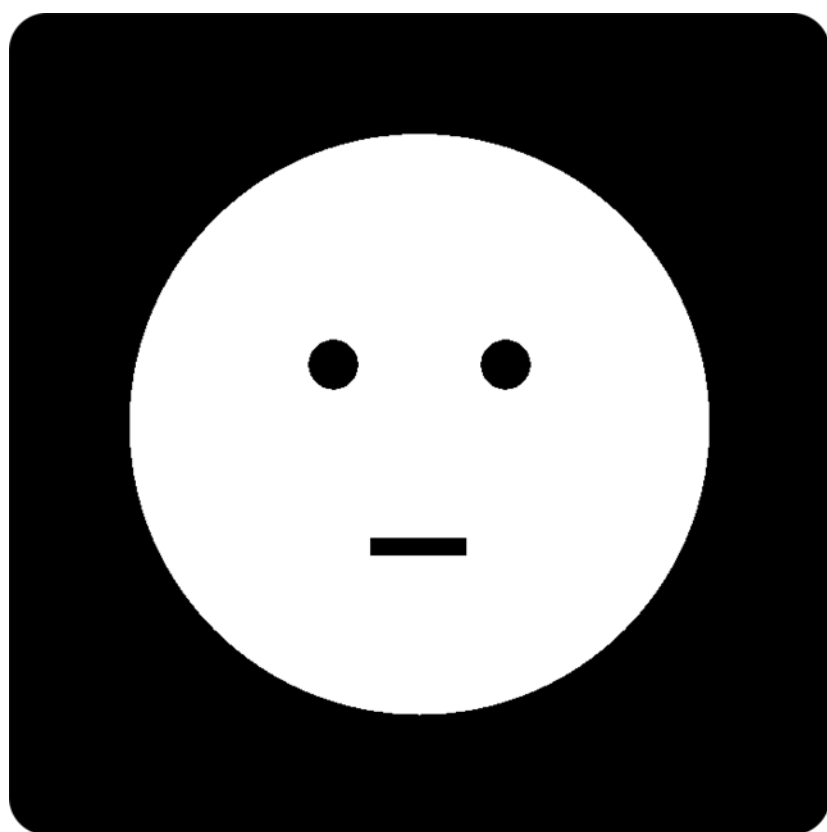
Vihko voi toimia viestivihkona myös kodin ja leikkituokioiden vetäjän välillä.

Yhteistyöterveisin

Anne







KOKKOLAN KAUPUNKI

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

Sivistyskeskus

Varhaiskasvatustoimen johtaja

21.11.2016

76 §

Asia

Tutkimuslupa-anomus / Varhaiskasvatus.

Hakija

Anne Kekkonen-Hietala anoo tutkimuslupaa Kuttu-Kuvin tuettu leikki-prosessin mallintaminen Pajulinnun päiväkodissa. Tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa toimintaa pienryhmässä Kuttu-materiaalin avulla ja tuoda materiaali ja toimintamenetelmä tutuksi päiväkodin työntekijöille. Kohderyhmänä ovat 3-5 vuotiaat lapset. Hakija opiskelee Centria ammattikorkeakoulussa.

Lupaehdot

Kaikki osapuolet sitoutuvat noudattamaan tietosuojalaista ja salassapidosta annettuja ohjeita ja määräyksiä siltä osin kuin niitä tähän tutkimukseen liittyy.

Tutkimuksen käytännön järjestelyt sovitaan päiväkodin johtaja Maarit Marjusaaren kanssa.


Tutkielmasta toimitetaan maksuttomasti yksi kappale e-mail: johanna.torppa@kokkola.fi.

Päätös

Myönnän tutkimusluvan Anne Kekkonen-Hietalalle anomuksen mukaisesti.

Päiväys ja
allekirjoitus

21.11.2016


Varhaiskasvatustoimen johtaja

Liitteet

Tutkimuslupa-anomus, projeketisuunnitelma

Jakelu

Johanna Torppa, Tuija Säilynoja, Maarit Marjusaari

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Opinnäytetyön tekijä/t	Aloituspäivämäärä
ANNE KEKKONEN-HIETALA	8.11.2016
Koulutusohjelma	
SOSIAALIALA / SOSIONOMI AMK	
Koulutusohjelman yliopettaja	Opinnäytetyön ohjaaja
PIRJO FORSS-PENNANEN	ANNE JAAKONAHO
Opinnäytetyön työnimi (aihe)	
KUTTU - KUVIN TUETTU LEIKKI - PROSESSIN MALLINTAMINEN PAJULINNUN PÄIVÄKODISSA	
Tutkimusongelma/kehittämistehtävä	
PROJEKTIN TARKOITUKSENA ON SUUNNITELLA JA TOTEUTTAA TOIMINTAA PIENRYHMÄSSÄ KUTTU KUVIN TUETTU LEIKKI MATERIAALIN AVULLA JA TUODA MATERIAALI JA TOIMINTAMENETELMÄ TUTUKSI PAJULINNUN PÄIVÄKODIN TYÖNTEKIJÖILLE.	
Opinnäytetyön tavoite ja rajausta/tutkimustulokset	
PÄIVÄKOTI SAA TOTEUTTAMIENI INTERVENTIOIDEN MYÖTÄ UUDEN LASTEN VUOROVAIKUTUSTAITOJA, LEIKKITAITOJA JA KIELENKEHITYSTÄ TUKEVAN PEDAGOGISEN TOIMINTATAVAN.	

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS
Opinnäytetyön alustava aikataulu (pvm:t kuukauden tarkkuudella)

Aloituspalaveri (ohjaaja, työn tekijä, työelämäohjaaja) [8/16]
 Toteutussuunnitelman esittäminen [10/16]
 Väliraportointi [5/17]
 Ohjaajan tarkastus ja/tai loppupalaveri [8/17]
 Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen [9/17]
 Opinnäytetyön seminaariesitys [10/17]
 Kypsyyskoe [10/17]

Toimeksiantajan yhteystiedot (yritys, yhteyshenkilön nimi, osoite, puhelin, sähköposti)
 PAJULINNUN PÄIVÄKOTI, MAARIT MARJUSAARI
 ERIKSONINKATU 31, 68300 KÄLVÄ
 PUH. 040 4892163 email: maarit.marjusaari@kokkola.fi

Tämä sopimus on laadittu kolmena kappaleena. Sopimuskappaleet toimitetaan opinnäytetyön tekijälle, toimeksiantajalle sekä työn ohjaajalle. Centria-ammattikorkeakoulun opiskelija sitoutuu tekemään toimeksiantajan toimeksiannosta edellä mainitusta aiheesta opinnäytetyön joulukuun 2017 mennessä.

Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön työssä tarvittavaa tietoa sekä arvioimaan opinnäytetyön valmistuttua sen hyödynnettävyyttä toiminnassaan.

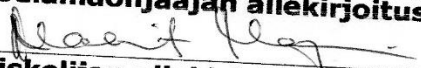
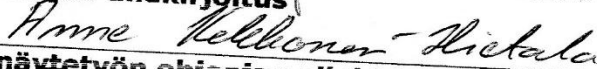
Toimeksiantaja maksaa materiaali-, postitus-, maka- ym. mahdolliset kulut laskun mukaan. Toimeksiantaja voi maksaa opinnäytetyön tekijälle palkan.

Tämän sopimuksen osapuolet ovat velvolliset pitämään salassa kaiken, mitä he toimeksiannon yhteydessä ovat saaneet tietoonsa asioista, joita voidaan pitää toisen sopijapuolen liikesalaisuutena. Opinnäytetyö käydään läpi ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaarissa ja se on julkinen asiakirja. Toimeksiantajan tulee erikseen pyytää työn salausta.

Ammattikorkeakoulu ei vastaa opinnäytetyön tekijän mahdollisesti aiheuttamasta haitasta tai vahingosta.

Päiväys

22.12.2016

Työelämäohjaajan allekirjoitus

Opiskelijan allekirjoitus

Opinnäytetyön ohjaajan allekirjoitus
